

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZ

**İLİŞKİ STİLLERİNİN REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE İLİŞKİDE
GÜVEN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Gizem İLHAN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Alper EVRENSEL

İSTANBUL - 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLİŞKİ STİLLERİNİN REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE İLİŞKİDE GÜVEN
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Gizem İLHAN

164102301

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Alper EVRENSEL

İSTANBUL – 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 164102301
Öğrenci Adı Soyadı	: Gizem İlhan
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Alper Evrensel
Tezin Başlığı	: İlişki Stilllerinin Reddedilme Duyarlılığı ve İlişkide Güven Üzerindeki Etkisi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 20.07.2018	Saati	: 13:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (<i>en fazla 3 ay</i>)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişt.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDİ		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üyesi Alper Evrensel	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Alptekin Çetin	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Özgül Gök	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İLİŞKİ STİLLERİNİN REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE İLİŞKİDE GÜVEN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tarih: 13.06.2018

Ad-Soyad: Gizem İLHAN

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmada bana zaman ayırarak yol gösteren danışmanım Alper EVRENSEL'e ve meslek hayatımda başlamama yardımcı olan babam İbrahim İLHAN'a , desteğini esirgemeyen meslektaşlarım ve sınıf arkadaşlarım Psk. Tuğba EREN, Psk. Nazlı Sena BOZDOğAN ve Psk. Müge ÇELİKEL' e ve her daim yanımda olan araştırma grubu arkadaşım Psk. Aysu BAYRAKÇI' ya çok teőekkür ederim.

Gizem İLHAN

İstanbul, 2018

ÖZET

İlhan, Gizem, Yüksek Lisans, İstanbul, 2018

İlişki Stillerinin Reddedilme Duyarlılığı ve İlişkide Güven Üzerindeki Etkisi

Bowlby tarafından teorileştirilen bağlanma kuramı bireylerin, yaşam boyu ilişkilerini, güven düzeylerini ve duyarlılığını etkileyen en önemli faktördür. Bu araştırmanın amacı, bağlanma stillerinin reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güven üzerindeki etkisine odaklanmaktır. Birinci hipotez, güvenli bağlanma düzeyine sahip bireylerin reddedilme duyarlılığının düşük, ilişkide güven düzeylerinin yüksek olduğudur. İkinci hipotez, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stillerine sahip bireylerin, reddedilme duyarlılığının yüksek, ilişkide güven düzeylerinin düşük olduğudur. Araştırma, 78 üniversite öğrencisinin katılımı ile yapılmıştır. Cinsiyet, yaş ve fakülte bölümü olmak üzere sosyo-demografik form, İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA), İlişkide güven ölçeği ve Reddedilme duyarlılığı Ölçeği'ni içeren toplam 69 maddeli anket katılımcılara verilmiştir. 27 güvenli, 10 korkulu, 14 saplantılı, 27 kayıtsız bağlanma stili olduğu tespit edilmiştir. Bulgulara göre, reddedilme duyarlılığı ($F=25.01$; $p<.05$) ve ilişkide güven ölçeği ($F=11.22$; $p<.05$) ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Bulgular sonrasında hipotezler kabul edilmiştir.

Anahtar sözcükler: bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı, ilişkide güven

ABSTRACT

İlhan, Gizem, Master Programme, İstanbul, 2018

The Effect Attachment Styles on Rejection Sensitivity and Trust in Relation

The Attachment Theory that is theorized by Bowlby is the most important factor affecting individuals' lifelong relationships, confidence levels and sensibilities. The aim of this research is to focus on the effect of attachment styles on rejection sensitivity and trust in relationship. The first hypothesis is that individuals with a level of secure attachment have low sensitivity to rejection and high levels of confidence in the relationship. The second hypothesis is that individuals with fearful, obsessive and dismissive attachment styles have a high level of rejection and low levels of confidence in the relationship. The research was conducted with the participation of 78 university students. Socio-demographic form which is total of 69 solids surveys, including the gender, age and faculty department, Relationship scales Questionnaire (IÖA), Trust in Relation Scale, and Rejection Sensitivity Scale were given to participants. 27 secure, 10 fearful, 14 obsessive, 27 dismissive attachment styles have been found. According to the findings, a significant difference has been observed between the sensitivity of rejection ($f = 25.01$; $p < .05$) and the relationship between the trust scale ($f = 11.22$; $p < .05$) and the attachment styles. After the findings, hypotheses were accepted.

Key words: attachment styles, rejection sensitivity, trust in relation

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
TEŞEKKÜRLER.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v-vi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
İLİŞKİ STİLLERİ, REDDEDİLME DUYARLILIĞI, İLİŞKİLERDE GÜVEN.....	3
1.1 İLİŞKİ STİLLERİ.....	3
1.1.2 BAĞLANMANIN TİPLERİ.....	7
1.1.3 BAĞLANMANIN PSİKOPATOLOJİSİ.....	8
1.2 REDDEDİLME DUYARLILIĞI.....	10
1.2.1 REDDEDİLME DUYARLILIĞININ ETİYOLOJİSİ.....	13
1.2.2 REDDEDİLME DUYARLILIĞININ İLİŞKİLİ OLDUĞU BOZUKLUKLAR.....	14
1.3. İLİŞKİDE GÜVEN.....	17
BÖLÜM II.....	21
YÖNTEM.....	21
2.1 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	21

2.2 ARAŞTIRMANIN SINIRLIKLARI.....	22
2.3 ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	22
2.4 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	22
2.5 ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ.....	22
2.6 ARAŞTIRMANIN İŞLEMİ.....	24
2.7 ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZ YÖNTEMİ.....	24
BÖLÜM III.....	25
BULGULAR.....	25
BÖLÜM IV.....	36
TARTIŞMA.....	36
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	39
KAYNAKÇA.....	40
EKLER.....	47
ÖZGEÇMİŞ.....	61

GİRİŞ

Son yarım asırdır yapılan çalışmalara bakıldığında bağlanma teorisinin dikkatleri büyük oranda üzerinde topladığını görüyoruz. Öncülerinden olan John Bowlby bağlanmayı, bireylerin önemli gördükleri başkalarına karşı geliştirdikleri duygusal bağlar olarak tanımlamıştır (Bowlby, 1973).

John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortak çalışması olan Bağlanma teorisi'nde gelişimsel psikoloji, psikanaliz kavramlarından yararlanılmış ve teorinin temel ilkeleri oluşturulmuştur. Bebeğin bakım verenine olan bağlılığını, kaybolma, ayrılma ve ölüm ile bozulması hakkındaki bilgilerde devrim yaratılmıştır. Ainsworth'un yenilikçi metodolojisi, teoriyi kanıta dayalı test edilmesini ve teorinin genişlemesini sağlamıştır (Demirdağ, 2017). Türkiye'de bağlanma teorisi ile ilgili çalışmalar, diğer ülkelere oranla oldukça sınırlıdır (Morsünbül ve Çok, 2011).

İnsanlar, hayatlarının büyük bir çoğunluğunu, anlamlandırdıkları diğerleri ile geçirirler ve bu insanlarla olan ilişki kaliteleri oldukça önemlidir. Geçmiş araştırmalara bakıldığında, ilişkideki memnuniyet düzeyinin fiziksel ve psikolojik sağlığı etkilediğini söyleyebiliriz (Wickrama, Lorenz, Conger ve Elder, 1997; Stack ve Eshelman, 1998). Bireylerin, anlamlandırdıkları diğerleri tarafından reddedilme durumu onları incitebilmekte ve çeşitli problemlere yol açmaktadır. Creasey ve McInnis (2001)'e göre, reddedilme değersizlik duygularının yaşanmasına sebep olur. Reddedilme durumunda bazı bireyler ılımlı ve pozitif olmayı sürdürürken, bazı bireyler de kaygılı veya korkulu bekleyişlerini sürdürürler ve aşırı tepki verirler. Bowlby'e göre, zihinsel modelleme bebeklik döneminde başlar ve gelecek ilişkilerinin temel yapı taşı oluşturur. Ebeveynleri tarafından reddedilme ile karşılaşan bebekler, reddedilmeye karşı yüksek düzeyde duyarlı olurlar. Anlamlandırdıkları diğerleri tarafından reddedilme beklentisi geliştirir ve arkasından kaçınma davranışları geliştirmeyi öğrenirler. Reddedilme duyarlılığı yüksek bireyler ihtiyaçlarını veya incinebilirliklerini gösterdiklerinde kaygı yaşarlar. Bu durum aşırı tedbir almalarına yol açar. Minimal veya belirsiz reddedilmelerde, reddedilme duyguları yaşamaya başlarlar. Algılanan reddedilme durumlarında ise aşırı ve negatif duygu durum gösterirler (Erözkan, 2004).

Güven, insanların umut ve isteklerinin en büyük korku ve en derin endişeleri ile yan yana gelmesi durumudur. Mutlu ve iyi işleyen ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesi için en önemli unsurlardan biridir (Simpson, 2007). Bowlby'nin (1969) Bağlanma teorisi ve Erikson'ın (1963) psiko-sosyal gelişim teorisi de dahil olmak üzere bir çok temel çalışma, yaşamlarının erken dönemlerinde daha fazla güvene sahip kişilerin, yetişkinlik dönemlerinde daha mutlu ve daha iyi işleyen ilişkiler için psikolojik temel alt yapı oluşturduğu varsayımı üzerine inşa edilmiştir (Campbell, Boldry, Simpson ve Rubin, 2010). Bu çalışmamızın amacı, bağlanma stillerinin reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güven üzerindeki etkisine bakmaktır.

Bu mevcut çalışmanın birinci bölümünde, bağlanma teorisi, reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güven ile ilgili literatür taraması yapılmış, tanımları, etiyojileri ve patolojileri incelenmiştir. İkinci bölümünde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde bulgular, tabloları ile birlikte verilmiştir. Dördüncü bölümde sonuçlar, önceki araştırmalarla karşılaştırılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın Hipotezleri;

H₁: Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, reddedilme duyarlılığı düşük, ilişkide güven düzeyleri yüksektir.

H₂: Kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma biçimine sahip bireylerin, reddedilme duyarlılığı yüksek, ilişkide güven düzeyleri düşüktür.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLİŞKİ STİLLERİ, REDDEDİLME DUYARLILIĞI, İLİŞKİLERDE GÜVEN

1.1 İlişki Stilleri

İnsanların, bir başkasına ihtiyaç duymadan yaşamını sürdürebilmesi yıllar içerisinde gelişimi ile mümkün olur. Bu sebep ile insanlar, bir başkasının destek ve dayanağına yani varlığına ihtiyaç duyar (Gültekin ve Arıcıoğlu, 2017). II. Dünya Savaşı döneminde, John Bowlby bebekler ve bakım verenlerinin gözlemlemiş ve Bağlanma teorisini ortaya koymuştur (Bowlby, 1977). Bağlanma stilleri, John Bowlby' nin bağlanma teorisinden yürütülen, kişinin çocukluk döneminde oluşan, kendi karakteristik figürleriyle ve biçimiyle bakım vereni, romantik partneri ve ebeveynleriyle olan ilişkisini içeren bir kuramdır. (Levy, Ellison, Scott ve Bernecker, 2011). Bowlby, klinik uygulamalara rehberlik eden bir bağlanma teorisini kavramsallaştırmıştır. Bu fikre uygun olarak, psikoterapiye bir bağlanma teorisini perspektifinin ortaya çıkması üzerindeki ilgiyi arttırmıştır (Berant ve Obgi, 2009 ; Levy ve Kelly, 2009). Bowlby'nin teorisine bağlı olarak, Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978), bebeklerde bağlanma güvenliğindeki bireysel farklılıkları değerlendirmek için bir laboratuvar yöntemi geliştirmiştir. Bebek ve anne laboratuvara alınmış ve 'garip durum' adı verilen deney uygulanmıştır. Anneden ayrılma ve anneyle tekrar bir araya gelme anları gözlenmiştir. Emniyetli ve emniyetsiz bağlanma tarzı olarak bebekler ikiye ayrılır. Emniyetsiz bağlanma tarzı da kararsız ve kaçınan iki tip gözlenir. Emniyetli bağlanma stilinde, anne yanından ayrılırken normal düzeyde bir gerilim ve anne tekrar döndüğünde sevinçli oldukları gözlemlenmiştir. Kararsız bağlanmada ise bebek normal olmayan düzeyde bir üzüntü ve öfke yaşar. Anne bebeğin yanına geri geldiğinde ise reddedici davranışlar gözlenir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bebekler, anne yanından ayrılırken sakin veya tepkisizken, döndüğü anda reddedici davranışlar sergilerler. Bu durumlara bağlı olarak, bebeğin doğuştan sahip olduğu mizaç haricinde, sosyal çevresiyle edindiği kişilik özellikleri de vardır (Eder ve Mangelsdorf, 1997; Robinson ve Moss, 1970). Bebek, 0-2 yaş aralığında, fiziksel, emosyonel ve zihinsel açıdan çok hızlı bir gelişim gösterir. Bu durumda, sadece fiziksel

ihtiyaçların karşılanması yeterli değildir. Bu dönemde, bebeğin bakım verenine bağımlı olduğu gözlenmektedir. Zihinsel ve emosyonel gelişimi açısından, bu süreçte bakım vereni ile kurmuş olduğu ilişki çok önemlidir. Yeni doğanın sosyal ihtiyaçlarını giderebilmesi için başvuracağı kişi bakım verenidir. Bebeğin, bakım vereni ile kurduğu bu ilişki, kişiliğinin temelini oluşturmakta ve bu kişilik özellikleri hayatı boyunca değişiminde etkili olmaktadır. İlişki stillerinin incelenmesi, Bowlby'nin Bağlanma teorisiyle ortaya çıkmıştır. Teorinin ana noktası, bakım verenin bebeğe dış dünyayı keşfetme olanağını tanıması ve gerekli olduğunda güven duygusu ile geri dönüş yapabilmesi durumudur (Öztürk, 2002).

Harlow (1958), maymunlar üzerinde çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmalar, Bowlby'nin çalışmalarına ilham vermiştir. Harlow'un yaptığı çalışmalarda anne yoksunluğu üzerinde durulmuştur. Deney düzeneklerinde, temel güdüyü belirleyebilmek için maymunlara iki seçenek verilmiştir. Bebek maymunlara sıcak bir demir ve soğuk kumaş kaplı yer hazırlanmıştır. Maymunların sıcak yeri tercih ettiği gözlenmiştir. Harlow'un bu deneyinde bakım verenin temel ihtiyaçlar haricinde, sıcaklık ve rahatlık sağladığı sonucuna varılmıştır. Daha sonraki gözlemlerde ise, sosyal yoksunluğa maruz kalarak büyümüş veya anne yoksunluğu olan maymunların sosyal becerilerinin gelişmediği gözlemlenmiştir. Cinsel bozukluklar, içe kapanma ve ilişki kuramama durumları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda çocuk sahibi olduklarında, onlarla ilgilenmedikleri görülmüştür. Bu durumda, anne ve bebek arasında kurulan bu sevgi bağı ileriki yaşantısında kuracağı ilişkilerinde güven duygusunu etkilemektedir. Bowlby'e göre, bebek ve anne arasında kurulan sağlıklı ilişki, bebeğin ileriki yaşlarındaki ilişkilerinde güven duygusunun oluşmasını sağlar. Yanlış seyir göstermiş veya kesintiye uğramış anne bebek ilişkisinin zihinsel veya kişilik problemlerine sebep olacağını iddia eder. Bowlby'e göre, nevrotik kişiliğin gelişmesinde güvensiz bağlanma biçimleri etkilidir (Öztürk, 2002; Karen, 1998).

Bağlanma teorisinin kuramsallaştırılması, analitik ekolündeki teorisyenler tarafından geliştirilmiştir. Freudyen teori ile ayrılan özellikleri bulunmaktadır. Mahler, Kohut, Horney ve Bowlby, analitik perspektifin önde gelen kurucularıdır. Yönetici güç olarak bilinçdışının ilan edilmesi ve merkezi sistem olarak cinselliğin konumu ile ilgili öne sürdüğü görüşlerinden ötürü Freud ile çelişmektedirler. Bu yeni bakış açısına göre,

ego altbenliğin ve bilinçdışının ihtiyacını gideren bir oluşum değildir, kendi ihtiyaç ve ulaşmak istediği noktayı belirleyebilir ve bağımsız olarak hareket eder (Carver ve Scheier, 1998). İnsan doğumu ile birlikte sosyal ilişkilere gereksinim duyar. Bu psiko-sosyal yaklaşım, erken dönem bebek- anne ilişkisine dayanır. Mahler'e göre, anne ve bebeğin 'psikolojik erime' hali, bebeğin anneden kopması ve bireyselleşmesi kişilik gelişiminin yapı taşıdır. Ancak Mahler, ayrılma ve birleşme çelişkisinden de bahseder. Anneden bağımsız bir birey haline gelme ve annenin korumasına ihtiyaç duyma birbiriyle çelişki halindedir. Hayatının ilk altı senesinde oluşan özbenlik algısının üzerinde etkisi sürecektir. Bu süreç içerisinde annenin çocuğa olan davranışları ve korumacı davranış miktarı, çocuğun bu durumu içselleştirmesine ve yorumlamasına yol açacaktır (Tüzün ve Sayar, 2006).

Ainswort (1989), çocuklarda yaptığı çalışmalarda üç farklı bağlanma stili olduğunu belirtmiştir: güvenli, kaygılı veya kararsız, kaçınan. Bartholomew (1990) yaptığı çalışmalarda, iki tip içsel çalışan modeli sistematikleştirip yetişkin bağlanma tiplerini ortaya koymuştur. Bu model tehlikeli bir durum sırasında kendi ve diğer bireylerin davranışlarını göz önünde bulundurarak ve tahmin ederek sonraki harekete karar vermeyi sağlayan bilişsel şemadır (Hazan ve Shaver, 1987 ; Mickelsen, Kessler ve Shaver, 1997).

Bebeklikle birlikte oluşan bağlanma stili, yetişkinlik döneminde partner ile kurulan ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, bebeklikte kurulan ilişkilerin, yetişkinlik döneminde diğerleriyle kurulan ilişkilerin yapı taşı olduğu belirtilmektedir (Safran, 1990; Hazan ve Shaver, 1994; Waters ve ark., 2002 ; Hamarta, 2004 ; Kapçı ve Küçükler 2006; Sable, 2008; Doksat ve Doksat, 2012). Bireyler yaşamın gereği olarak, temel ihtiyaçlarını karşılamaya, toplumun normlarına uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. (Bernard ve Huckins 1978; Howing ve ark. 1990; Özgüven, 1992; Akyüz, 1996).

Bağlanma teorisi, çocukluk döneminde bakım veren ve bebek arasındaki ilişkiyi ele alırken, yetişkinlik döneminde sosyal çevre ve romantik ilişkilere odaklanır (Meredith, Strong ve Feeney, 2007). Adler (2000), güçsüzlük ve çaresizlik nedeni ile yetişkinlerin de sorunlarını başkaları ile çözmeye çalıştığını söyler. Bu durumu da bir çocuğun aile içerisindeki durumuyla bağdaştırır. İnsanların yetersizlik şemaları ve

problemlerin üstesinden tek başına gelememeleri, onları toplumun bir parçası olmaya iter. Adler ve diğer kuramcılar, insanın sosyal bir varlık olduğuna, aynı zamanda ilişki kurmanın varoluşsal bir ihtiyaç olduğuna vurgu yaparlar (Fromm, 1955). İnsanların toplumla uyum içerisinde yaşayabilmesi gerekmektedir. Uyum, bebeklik döneminden başlayan bir süreçtir. Sosyalleşme girişimleri ebeveyn ve yakın sosyal çevre ile başlar. Sırasıyla çocukluk dönemi, erişkinlik ve yetişkinlikte akranlarla kurulan ilişkiler sosyal uyumda büyük rol oynamaktadır (Grusec ve Lytton 1998; Çetin ve ark. 2003). Kişisel ve sosyal uyuma odaklanan birçok araştırmaya literatürde rastlanır. Genç yetişkinlerin üniversiteye başladıkları dönemde uyum düzeyleri ve bu düzeyleri etkileyen faktörleri araştıran birçok araştırma bulunmaktadır. (Kurç, 1989; Alperden, 1993; Aktaş, 1997; Erdoğan ve ark. 2005; Özkan ve Yılmaz, 2010). Üniversite yaşamı ile birlikte genç yetişkinler, evlerinden ayrılır; yeni kişilerle tanışır ve farklı bir sosyal ortama giriş yaparlar. Üniversite döneminde bireylerin, sosyal bir gruba katılma, meslek hayatı, geleceklerine yön verme ile ilgili düşünceleri mevcuttur. Yeni okula başlama, farklı lokasyonda bir yaşantı, yabancılara uyum sağlama gibi dış etkenlerle uyum sürecinde problemler ortaya çıkabilmektedir. Bazı öğrencilerin, diğerlerine göre daha kolay uyum sağladıkları görülmektedir (Mudore, 1999; Enochs ve Roland, 2006; Duru, 2008).

Bağlanma teorisinin iki önemli parçası vardır. Bunlardan biri 'Normatif' olarak adlandırılır ve bağlanma davranış sisteminin normal özellikleri ve tüm insanlardaki gelişimine odaklanır. Diğeri ise bağlanma sistemi işleyişindeki 'bireysel farklılıklar' dır. Bowlby (1969, 1982) davranışsal sistemin etiyojisini, bireyin çevresel tehlikelere karşı hayatta kalmasını ve üremesini sağlayan evrim teorisinden ödünç almıştır. Teorik olarak, bağlanma stilleri, tehlike ve stres içeren durumlarda gözlenmiştir. Sıkıntıyı seslendirmek, bakım verene tutunma ihtiyacı, yakınlık aramak gibi davranışlar 'Bağlanma davranış sistemi' olarak adlandırılır. Teoriye göre bu davranışsal sistemler, amaçlanan davranışsal dizilerin seçimini, aktivasyonunu hedefleyerek hayatta kalma ve genetik açıdan üreyebilmek, birey ve çevre ilişkisinin belirlenen hedeflere ulaşmasını amaçlar. Bu davranış dizileri, belirli uyaran veya durumlar tarafından aktive edilir (ani gürültülü sesler, karanlık, bir yabancı veya yırtıcının varlığı). İstenen hedef durum elde edilince diğer uyarıcı veya sonuçlar tarafından devre dışı bırakılır. Bu durum bağlanma sisteminde duygusal destek veya korumadır (Shaver, 2006).

1.1.2 Bağlanmanın Tipleri

Bartholomew ve Horowitz (1991) bağlanma stillerini dört boyutta incelemişlerdir ; Güvenli, Saplantılı, Kayıtsız ve Korkulu. Ülkemizde, Sümer ve arkadaşları bağlanma stillerinin Türk örneklemini oluşturmuş; geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapıp, batı örneklemini üzerinden benzer örüntü elde etmiştir (Sümer ve Güngör, 1999).

Güvenli bağlanma stili : Güvenli bağlanma tarzında olan bireylerin kendilerine değer verdikleri ve kendilerini başkaları tarafından sevmeye değer gördüklerini, benlik saygısının yüksek olduğu, güven problemlerinin olmadığı ve insanları duyarlı, sıcak olarak buldukları ifade edilmiştir. Benlik algılarının korunması için diğer bağlanma stillerine sahip bireylerden daha az onay ihtiyacına sahip oldukları belirtilmiştir.

Saplantılı bağlanma biçimi : Hem olumlu hem de olumsuz benlik modellerini içerir. Reddedilme duyarlılığı yüksek, özgüvenleri düşük ve güven problemleri vardır. Bu kişiler insanlarla yakın ilişki kurma eğilimindedirler. Fakat kendilerini kanıtlama ve ısrarcı tutumlarından dolayı diğer insanların uzaklaşmasına neden olabilirler.

Kayıtsız bağlanma biçimi: Saplantılı bağlanma stilinin zıttıdır. Özgürlüklerine çok önem verirler. Anksiyete düzeyleri azdır. Kaçınma davranışları fazladır. Bağlanma korkusundan dolayı reddetme eğilimleri fazladır. Olumlu benliklerini bu şekilde koruma eğilimine girerler.

Korkulu bağlanma biçimi : Güvenli bağlanma stilinin zıttıdır. Benlik modelleri olumsuzdur. Reddedilme duyarlılıkları fazla olduğundan yakın ilişki kurmada güçlük çekerler ve kaçınma davranışları ortaya çıkar. Anksiyete düzeyleri yüksektir. Diğer insanlara güvenmezler ve kendilerini sevmeye değer bir birey olarak görmezler (Çelebi, 2016).

1.1.3 Bağlanmanın Psikopatolojisi

Bir çok araştırmacı, bireylerin yetişkinlik döneminde kuracağı ilişkilerin, erken dönem çocukluk yaşantısıyla ilgili olduğunu kabul eder. Bebeğin, ebeveynleriyle veya bakım vereniyle kurduğu ilişkiye bağlanma davranışları denir. Emme, bakış, ağlama, gülümseme, uzanma bağlanma davranışlarındandır. Fennel ve arkadaşları (1974) bir araştırmalarında anne-bebek davranışlarını incelemiştir. Yapılan araştırmada anneler iki gruba ayrılmıştır. İlk gruptaki anneler, doğum yaptıktan sonra ilk üç gün içinde bebekleriyle yoğun etkileşime girenler, ikinci gruptaki anneler ise çocuklarıyla çok fazla etkileşime girmemiş annelerdi. Bir ay ve on iki ay sonra bebeğiyle etkileşim halinde olan annelerin daha fazla bebekleri hakkında konuşmaya, bebeklerini yatıştırma ve onlarla konuşmaya daha eğilimli oldukları gözlenmiştir.

Robinson, Moss, Bell ve Ainsworth bebeklerin aşırı ağlamalarının anne-bebek ilişkisinde problemlere yol açabileceğini ne srmişlerdir. Ağlayan, kucağa alınmaya herhangi bir tepki vermeyen bebek, gülümseme ve göz teması kurmada geç kalmıştır. Üç ay sonrasında anne, sevilmediğini ve anneliğe uygun olmadığını hissederek bebeğini reddetmiştir. Diğer bir araştırmada ise, aşırı ağlayan bir bebeğin annesi, bebekle ilgilenmemeyi tercih ediyor ve ağlamasına aldırış etmiyor görünüyordu. Bu durumda, anneler bebeklerini yatıştırmaktan vazgeçip bakımlarını geri çekiyorlardı. Bu durum anne-baba-bebek ilişkisinin bozulmasına neden olmaktadır. Ayrıca, bebeklerin fiziksel problemle doğması ve anne- babanın bu durumla başa çıkamaması durumu da bağlanma stillerinde etkilidir. Ebeveynler, terk ederek veya az bakım vererek değişik biçimlerde bebeklerini reddetmeye eğilimli olmuşlardır. (Robinson ve Moss, 1970; Bell ve Ainsworth, 1972).

Weinfeld, Sroufe, Egeland ve Carlson bağlanma organizasyonlarının farklı formlarının çocuklarda patoloji riskini artırdığına dair gerekçe sunarlar. Kaygılı bağlanma biçiminin çeşitli sebepleri vardır. Kaygılı bağlanma biçimine sahip bireylerin direli öykülerindeki kaygı ve düşük hayal kırıklığı toleransı, kaçıngan bağlanma biçiminin ise yabancılaşma, empati eksikliği içerek öyküleri kişilik bozukluklarına sebebiyet verir. Her

iki tip de pasiflik, çaresizlik, yabancılaşma, kaçınma gibi farklı sebeplerden depresyona karşı savunmasız olabilir. Her ikisi de sosyal problemlerle mücadele eder ve bu da gelişimsel problemleri şiddetlendirebilir. Dozier, Stovall ve Albus (1999), bağlanma organizasyonundaki bireysel farklılıkların farklı psikopatoloji biçimleriyle nasıl ilişkilendirilmesi gerektiğine dair daha spesifik bir iddiada bulunmaktadır. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler psikopatolojinin dışsallaştırılmış formlarına daha meyillidirler (antisosyal kişilik, yeme bozukluğu, madde bağımlılığı). Çünkü bu bireyler, bağlanma ihtiyaçlarını küçümseme eğiliminde ve negatif duygularını bastırma eğilimindedirler. Bununla birlikte saplantılı bireyler, bağlanma ihtiyaçlarını artırma ve olumsuz duygusal durumları ile meşgul olma eğilimindedirler. Sonuç olarak, bu bireyler anksiyete, depresyon ve sınır kişilik bozukluğu riskini taşırlar.

Bebeklik depresyonu kısa ve uzun süreli olmak üzere iki hastalık tablosu oluşturur: anaklitik depresyon ve psişik hospitalizasyon.

Kısa süreli anne yoksunluğu: Annenin üç ay süre içinde bebeğe geri dönmesiyle semptomlarda olumlu düzelmelerin görüldüğü hastalık tablosunu oluşturur. Bebek, anneden ayrıldığı zaman aşırı ağlama krizlerine girer. Bu ağlamalar dönem dönem kesilir ve yabancı birini gördüğünde tekrar başlar. İkinci ve üçüncü haftalarda depresif dönem başlar ve bebek durgunlaşır. Uyarıcılara karşı tepkisiz olur. Anne döndüğünde bu belirtiler düzelir. Fakat bebek anneyi hem ister hem de öfke duyar (Öztürk, 2002 ; Holmes, 1997).

Uzun süreli anne yoksunluğu: Doğduktan kısa bir süre sonra ailesinden ayrılan ve bakım evlerinde büyüyen çocuklarda görülür. Çocuk emosyonel gelişim olanağından yoksun kalmaktadır. Uyarıcılara cevap vermede problem görülür. Sallanma, parmak emme gibi haz kaynaklarına sıklıkla başvururlar. Üç ve dört yaşlarında kendi evlerine dönseler bile zeka problemleri görülme olasılığı yüksektir. Bakım şartları ne kadar iyi olursa olsun hastalanma ve ölüm riskleri ebeveyni ile yaşayan çocuklara oranla daha fazladır (Öztürk, 2002).

1.2 Reddedilme Duyarlılığı

Kişilerarası ilişkilerde reddedilme ve sonrasında aşırı duyarlılaşma, tepki verme durumunu içeren bir model olarak kavramsallaştırılmıştır (Downey ve Feldman, 1996). Duyarlılık, her ilişkide ortaya çıkmaktan çok, bireyin anlam yüklediği diğerleri tarafından reddedildiğinde ortaya çıkmaktadır. Bireyin duygusal ihtiyaçlarının, anlam yüklediği diğerleri tarafından karşılanmadığı zaman, reddedilme beklentisi artar. Reddedilme ile ilgili çarpıtılmış bilişler, anksiyete ortaya çıkar. Birey, reddedilmeye karşı duyarlılığı bir kez geliştirdiğinde, kişilerarası ilişkilerinde nötr ve herhangi negatiflik içermeyen fonksiyon ve özellikleri reddedilme niyetli olarak algılamaya meyillendir. Reddedilme duyarlılığını kendinde oluşturan bireyler, reddedilme ile ilgili beklentileri ile birlikte, reddedilme olasılığını artırır. Önceki sosyal çevrelerinde reddedilmeyi deneyimlemiş ve reddedilme duyarlılığı yüksek bireyler, reddedilme ihtimali taşıyan bir işaretle karşılaştıkları zaman savunucu benlikleri ile tepki verirler. Bu nedenle, reddedilme ile ilgili olan anksiyetenin artmasıyla, nötr ve negatif olmayan davranışları reddedilme tepkisi olarak algılamaya başlarlar. Anlam yükledikleri diğerlerinin davranışları, reddedilme olarak algılanır. Arkasından öfke, hayal kırıklığı ve uyumsuz davranışlar gelir (Bozkuş ve Araz, 2015).

Creasey ve Melniss (2001), anlam yüklenen diğerleri tarafından reddedilme durumunun değersizlik hissine yol açacağını savunur. Bireylerin geçmiş yaşantılarından elde ettiği deneyimler, özellikle aile odaklı olarak ön plana çıkar. Reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin, reddedilme bekleyişleri, anksiyeteleri ve çarpıtılmış düşünceleri, çocukluk dönemine dayandırılır. Bowlby'nin (1969, 1973, 1980) bağlanma teorisi, reddedilme duyarlılığı ve kişilerarası işlevsellik arasında bir bağlantının olduğunu gösteren en önemli modeldir. Bowlby, çocukların zihinsel modellerinin ve gelecek ilişkilerini etkileyecek oluşumları geliştirdiğini iddia eder. Ebeveynlerin, çocukların istek ve ihtiyaçlarını reddedilme ile tepkilemesi, reddedilme duyarlılığını artırır. Anlam yükledikleri diğerleri tarafından reddedildiklerinde, ileriye dönük reddedilme beklentisi ve bu durumdan kaçınmada yüksek değer oluştururlar. Kişilerarası iletişim halindeyken, nötr, belirsiz veya minimal reddedilme ipuçlarını reddedilme olarak algılar ve psikolojik olarak aşırı duyarlılık ve tepki gösterirler. Yaşanılan bu kısır döngüler sonrasında, öfke,

küsmeye, düşmanlık, kin, kıskançlık ve anlam yükledikleri kişilere karşı kontrolcü olma eğilimleri ortaya çıkar. Bu davranışsal, duygusal ve bilişsel aşırı tepkiler, kişilerarası ilişkilerinde başarısız olmasına yol açar. Lebolt, Downey ve O'shea (1995), erişkinlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin, çocuklukta bakım verenleri tarafından reddedilmeye maruz kaldığını ve bugünkü duyarlılığın çocukluktan geldiğini ortaya koymuştur. Sosyal çevresinde veya bir grup içerisinde gerginlik ve negatif duygular yaratan bireylerin, anlam yükledikleri kişiler tarafından yüksek reddedilme duyarlılığı geliştirilmesi mümkün olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, reddedilme duyarlılığı yüksek ve düşük olan bireyler arasındaki farkın, yorumlama biçimleri arasındaki farktan kaynaklandığı gözlenmiştir (Ayduk,1999).

Reddedilme duyarlılığı, anksiyete içeren bekleyiş, reddedilme algısı ve reddedilme sonrasında aşırı tepki gösterme durumlarını içeren kognitif- emosyonel bir süreçtir. Tecrübe ettiği reddedilme yaşantıları, güvensiz ilişki modeline yol açar ve gelecekteki ilişkilerinde bireyler bu temele dayanarak davranış sergilerler. Reddedilme duyarlılığı modeli bu süreci ele almaktadır. Bu yüzden reddedilme duyarlılığı modeli, bağlanma stilleri ile bağdaştırılır. İçsel işleyiş modelinin yapısı, düzeni, yönü ile reddedilme tutarlılığının sosyal bilişle ilişkisi birbiriyle tutarlıdır. Kişilerarası ilişkilerde bulunan kognitif-emosyonel süreçleri reddedilme duyarlılığı modeli içine alır. Bu durumda, yüksek reddedilme duyarlılığına sahip insanlar terk edilmeye yüksek kaygılı ve endişeli olarak karakterize edilirken, düşük reddedilme duyarlılığına sahip bireyler, diğerlerine oranla endişesiz olarak karakterize edilmiştir (Berk ve Anderson, 2000).

Reddedilme duyarlılığı yüksek insanlar, ilişki beceri yoksunluğu çeker ve güven problemleri oluşur. Sınırlı iletişim ve çatışma içinde bulunduğu ilişkilerinde kaçınma davranışları geliştirirler. Duyarlılığı yüksek bireyler, ilişki engelleyici olduklarından dolayı günlük hayatlarında yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar. Bu kaçınma davranışları ilişkilerinde negatif zemin oluşturur. Anlam yüklediği diğerleri tarafından reddedilme duyarlılığı yüksek bireyler, partnerlerinin davranışlarında, belirsiz olsa dahi, kesin ve net bir reddedilme algılamakta, güvensizlik ile birlikte gelen negatif ve olumsuz düşünce sistemi, reddedilme tehditlerine karşılık, düşmanlık, azalan destek, kontrolcü ve kontrollü davranışlar ile birlikte tepki göstermektedirler (Creasey ve Melnnis, 2001). Feldman ve Downey (1996) yüksek reddedilme duyarlılığına sahip bireylerin, hayali reddedilmeye

karşı da aşırı tepki gösterdiğini belirtmişlerdir (Downey ve Feldman, 1996). Kabullenilme ve reddedilmeyi önleme arzusu, merkezi bir insan güdüsü olarak kabul edilmektedir (Homey, 1937; Maslow, 1987; McClelland, 1987; Rogers, 1959; Sullivan, 1937; Baumeister ve Leary, 1995). Bu iddiayla paralel olarak, reddedilmenin iyi hali düşürdüğü ve kişilerarası işlevselliği bozduğu bilinmektedir. Tahmin edilen reddedilme davranışlarına tepkiler, düşmanlığı, duygusal geri çekilmeyi ve kıskançlığı içerir (Baumeister ve Leary, 1995; Coie, Lochman, Terry ve Hyman, 1992; Coyne, 1976; Dodge ve Somberg, 1987; Fauber, Forehand, Thomas ve Wierson, 1990; Lefkowitz ve Tesiny, 1984; Maccoby ve Martin, 1983; Rohner ve Rohner, 1980; Salovey ve Rodin, 1986). Ancak, insanlar algılamaya ve reddetmeye tepkilerinde farklılık gösterir. Bazı insanlar istenmeyen kişilerarası olayları iyi huylu bir şekilde yorumlar. Diğerleri ise, anlam yükledikleri diğer kişilere hayali veya küçük reddetmelerinden dolayı aşırı tepki gösterip, ilişkilerini tehlikeye atarlar. Araştırmacılar, anlam yükledikleri insanlar tarafından reddedilme endişelerinin, aşırı tepki verme eğilimlerini arttırdığını öne sürerler (Downey ve Feldman, 1994). Homey (1937) , bu uyumsuz yönelimleri ' basit anksiyete' olarak ilişkilendirmiştir. Bu kaygıyı, reddedilme ne kadar hafif olursa olsun, randevu değişikliği, derhal cevap alamama, bekletilme gibi durumlarda bile ortaya çıkabilen acılı bir duyarlılık olarak iddia eder (Horney, 1937). Reddedilme duyarlılığı, başlangıçta ebeveynlik reddine karşı kendini koruyucu bir tepki olarak gelişebilirken, bu sistem daha sonrasında, yetişkin sosyal ortamlarda adaptasyon problemlerine yol açabilir (Bowlby, 1973). Bu bireyler, iyi bir sosyal ortama girdiklerinde, reddedilme hassasiyetlerinden dolayı, bireylerin destekleyici ve tatmin edici bir yakın ilişki sürdürme şanslarını baltalayan şekillerde davranabilirler.

İnsanların kimliği, anlam yükledikleri diğerlerinin geri bildirimlerinden önemli ölçüde etkilenir. Kişiler arası ilgi, kişiler arası ilişki arayışının ana nedeni olarak cinsel ihtiyaçların tatmin edilmesine odaklanan Freud (1901) tarafından dile getirilmiştir. Maslow (1968) beslenme ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlardan sonra sevgi ve aidiyet ihtiyacını belirtmiştir. Bowlby'nin bağlanma teorisinden yola çıkılarak, yetişkin sosyal davranışlarının, erken dönem deneyimleri ile ortaya çıktığı görülmüştür. İnsanlar, yetişkinlik döneminde anlam yüklediği diğerleri ile ailesi ile benzer yapılar inşa etmeye çalışır (Rosenbach, 2013). Baumeister ve Leary (1995), insan davranışlarının çoğunun,

asgari düzeyde, kişiler arası ilişki kurma ve sürdürme ihtiyacı ve aidiyetlik ile motive edildiğini belirtmiştir. K. D Williams (1997, 2001) dört temel insan gereksiniminin gerekliliğine atıfta bulunmuştur : aidiyet, benlik saygısı, kontrol ve anlamlı varoluş. Smart Richman ve Leary (200) ilişki değer ve bir bireyin başkalarının kendisiyle olan ilişkisine değer verdiği inandığı dereceye odaklanmıştır.

1.2.1 Reddedilme Duyarlılığının Etiyolojisi

Erken dönemde ve uzun süreli reddedilme deneyimlerinin kuramsal olarak reddedilme duyarlılığının etiyolojisinde anlamlı olduğu varsayılmaktadır (Levy, 2001). Downey ve Feldman (1996), üniversite öğrencilerinde yaptıkları bir çalışmada, reddedilme duyarlılığının, ailesel agresyon ve güvensiz bağlanma stili arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuştur. Agresyon ve reddedilme duyarlılığı arasında güçlü bir bağ gösterilmiştir. Feldman ve Downey (1994), reddedilme duyarlılığı ile ilgili ilk yayınlarında fiziksel olarak kötüye giden eylemlere eşlik eden düşmanlık, aşağılama ve duyarsızlığı içine alan reddedilmenin zararlı etkilerine vurgu yapmışlardır. Saldırgan ve şiddetli davranışlar aslında diğerini tehdit ederken, daha az etkileşime değil, daha fazla etkileşime sebep olur ve biriyle hareket etme isteğinin aşırı şeklidir. Bu, araştırmacıların saldırganlığı ölçerek reddedilmeyi dolaylı olarak değerlendirmeye çalıştıkları anlamına gelir. McDonald, Laursen, Wang ve Rubin (2012) tarafından yapılan yakın tarihli bir çalışmada akran reddinin, sosyal ilişkilere yüksek önem veren ergenlerde daha yüksek red duyarlılığı seviyelerine yol açtığı belirtilmiştir. Downey ve arkadaşları (1997) ,reddedilme duyarlılığının ebeveynlerin duygusal ihmaline maruz kalan ergenlerde ve genç yetişkinlerde ile akranları tarafından reddedilme, alay edilme anıları ile ilişkili olduğunu gözlemiştir.

Reddedilme duyarlılığının bir sonucu olarak, reddedilme duyarlılığı yüksek bireyler, reddetme deneyimlerini daha fazla engellemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, sosyal çekilme, yalnızlık, agresyon, boyun eğme eğilimi gösterirler (Pearson, Watkins ve Mullan, 2010). Çocuklukta ve gençlerde reddedilme deneyimleri, yetişkin yaşamında reddedilmeye karşı son derece hassas olmanın ana risk faktörü olarak kabul edilir.

Bununla birlikte, ebeveynler ve akranlar tarafından reddedilme, reddedilme duyarlılığının özelliğine katkıda bulunan tek faktör olmayabilir. Reddetme deneyimlerinin yanı sıra diğer faktörlerin (genetik yatkınlık, kronik stresörler vb.) entegre edildiği çok boyutlu bir reddedilme duyarlılığı etiyolojik modeli düşünülmektedir. Ek olarak, pozitif ebeveynliğin koruyucu gücü de dikkate alınmalıdır.

1.2.2 Reddedilme Duyarlılığının İlişkili olduğu Bozukluklar

Reddetme duyarlılığına bilişsel-duyusal bir işleyiş biçimi olarak bakıldığında, yakın ilişkiler üzerinde büyük bir etkisi olduğunu varsaymak mantıklıdır (Downey ve Feldman, 1996). Sosyal süreçler üzerine yapılan geniş bir araştırma yelpazesinde, kişilerarası ilişkilerin oluşmasında reddetme duyarlılığını çok önemli bulunmuştur. Yüksek düzeyde reddetme duyarlılığı, romantik ilişkilerde daha fazla güvensizlik ve düşmanlık ile ilişkilendirilmiştir (Purdie ve Downey, 2000). Ayrıca, cinsel mağduriyet için daha yüksek bir risk (Young ve Furman, 2008), akademik işlevsellikte düşüşler (Downey ve ark., 1998), toplumsal çekilme (Holliday, 2008), duygu düzenlemesindeki eksiklikler (Silvers ve ark., 2012), düşmanlık ve saldırganlık (Ayduk, Gyurak, ve Luerssen, 2008; Ayduk, Mayıs, Downey ve Higgins, 2003; Cassidy ve Stevenson, 2005; Jacobs ve Harper, 2013; Waisbrod, Rosenbaum ve Ronen, 2012) görülmüştür. Ayrıca, reddetme duyarlılığı daha yüksek nörotisizm (Brookings, Zembar ve Hochstetler, 2003) ve sorunlu internet kullanımı ile ilişkilidir (Davis, 2004).

Parker (2002) reddedilme duyarlılığının kalıcı bir kişilik tarzı olarak atipik depresyonda yüksek oranda bulunduğunu, bu yüzden de atipik depresyonda en sık görülen semptom olarak atipik depresyon tanımında bir değişiklik yapılması çağrısında bulundu (Derecho, Wetzler, McGinn, Sanderson ve Asnis, 1996). Joyce ve arkadaşları (2004) yüksek reddedilme duyarlılığına sahip atipik depresyon tanılı bireylerin, antidepresanlara düşük reddedilme duyarlılığına sahip bireylerden daha farklı tepki gösterdiklerini bulmuştur. Yakın tarihte yapılan bir çalışmada, Johnson ve arkadaşları (2013) bipolar tanılı bireylerin, sağlıklı kontrol grubu ile kıyaslandığında daha fazla reddedilme duyarlılığına sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, aktif depresif ruh halinde

olan bireylerin ve akut manik bireylerin reddedilme duyarlılığı karşılaştırıldığında, depresyon tanılı bireylerin daha fazla reddedilme duyarlılığına sahip olduğu görülmüştür.

Depresif bozukluk veya borderline kişilik bozukluğuna sahip olan kişilerin, anlam yükledikleri diğerleri tarafından reddedildikleri veya reddedilme korkusuna sahip oldukları rapor edilmiştir (Beck, 1967; Linehan, 1993). Reddedilme konusunda hassas olan bireyler, başkaları tarafından dahil edilmek yerine her zaman reddedilme eğilimindedirler. Nötr sosyal durumlarda bile sosyal reddi hızlı bir şekilde tanımlar ve bu nedenle sıklıkla başkalarına karşı uygunsuz davranış gösterirler. Reddedilme duyarlılığı modeli (Feldman, Downey, Kowalski ve Leary, 2004), reddedilme beklentisinin, kendiliğinden yerine getirilen bir kehanet olarak ve uyumsuz davranışı harekete geçiren potansiyel reddedilme algısına yol açan kısır döngü olarak tanımlanır. Başkaları tarafından gerçek reddedilme ile sonuçlanabilir. Bu da tekrar tekrar reddedilme beklentisini pekiştirir. Bu varsayımları kanıta dayalı olarak test etmek, reddedilme duyarlılığı ve ilişkili faktörleri tanımlamak için birkaç çalışma denenmiştir. Brendgen ve arkadaşları (2002), 12 yaşındaki erkek çocukların bildirdikleri ebeveyn saldırganlığının dört yıl sonra reddedilme duyarlılığına sebep olduğu görülmüştür. Bu bulgu, genç yetişkinlerde aile içi fiziksel saldırganlığı araştıran Downey ve Feldman'ın sonuçları ile uyumludur. Borderline bozukluk, kişiler arası ilişkilerin istikrarsızlığı, kendilik imajı ve yüksek dürtüsellik ile karakterize edilen bir hastalıktır (APA, 2000). Bu tanıya sahip olan bireyler, kişiler arası strese çok duyarlıdır. Türk literatürüne sınır kişilik bozukluğu olarak geçmiştir. Sınır kişilik bozukluğunun temel bir diğer özelliği terk etme-edilme korkusudur. Bu nedenle, sınır özelliklerinin yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığı ile ilişkilendirilmesi tutarlı olmaktadır. Klinik dışı yapılan birkaç çalışmada borderline semptomların sayısı reddedilme duyarlılığı ile ilişkili bulunmuştur (Ayduk, Zayas ve ark., Boldeo ve ark.,2009 Meyer ve ark.,2005). Bazı araştırmacılar, çocukluk çağı deneyimleri ve sınır özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmış ve travmatik çocukluk deneyimlerinin borderline etiolojisinde önemli bir rol oynadığını savunmuştur (Ball ve Links, 2009; Battle ve ark., 2004; Bornovalova, Gratz, Delany-Brumsey, Paulson ve Lejuez, 2006; Carlson, Egeland ve Sroufe, 2009; Lobbstael, Arntz ve Bernstein, 2010; Rogosch ve Cicchetti, 2005; Trull, 2001). Zanarini (2000), borderline bozukluğa sahip bireylerin %40-70'inin cinsel kötü muamaleye maruz kaldığını bildirmiştir.

Ebeveynlere ek olarak, akranlarla olan etkileşimler gelişim için oldukça önemlidir. Yakın zamandaki bir çalışma, çocukluk çağında akranları tarafından fiziksel ve duygusal kötü muamale göre bireylerde sınır özellikleri bulunduğunu göstermiştir (Wolke, Schreier, Zanarini ve Winsper, 2012). Bu araştırmalar göz önüne alındığında, ebeveynlerin ve akranların kötü muamalesinin, bireyin sınır belirtileri için risk faktörü oluşturduğuna dair kanıtlar vardır.

Depresyonun değersizlik ya da umutsuzluk duyguları gibi belirtileri ve düşük benlik saygısı, depresif bozukluklara sahip bireylerin reddedilmeye çok duyarlı olabileceğini düşündürmektedir. Depresyon ve reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı bir bağ olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından doğrulanmıştır (Gilbert ve ark. 2006, Harper ve ark. 2006, Mellin, 2008). Pearson, Watkins ve Mullan, (2012) yakın tarihli bir çalışmalarında, depresyon ve reddetme duyarlılığı arasındaki nedensel ilişki ile ilgili, depresif ruminasyon için öngörücü olarak reddetme duyarlılığını belirlemiştir. Yüksek reddetme duyarlılığı, erişkinlik döneminde depresif belirtilerin gelişmesi için bir risk faktörü gibi görünmektedir ve olumsuz yaşam olaylarının etkisini artırmaktadır. Aynı zamanda McCarty ve arkadaşları (2007) depresyonun reddedilme duyarlılığının bir yordayıcısı olduğunu, bu nedenle de depresif belirtilerin kısır döngüsünü ve reddedilme duyarlılığını ortaya koymuştur. Ek olarak, McDonald ve diğ. (2010), yüksek reddedilme duyarlılığına sahip bireyin destekleyici ilişkilerin sayısının reddedilme duyarlılığı ve depresif belirtiler arasındaki ilişkiyi yönlendirdiğini bulmuşlardır. Dolayısıyla sosyal destek, reddedilme duyarlılığının depresyon üzerindeki etkisini engelleyici bir faktör olarak görülebilir. Brown ve arkadaşları (2007), kronik depresyonda anne reddinin ve şefkat eksikliğinin, diğer kötü muamale biçimlerinden daha etkili olduğunu söylemektedirler. Van Harmelen ve arkadaşları (2010), duygusal kötü muamelenin, fiziksel ve cinsel istismardan daha güçlü bir etken olduğunu söyleyerek doğrulamaktadır. Tronick ve Reck (2009) anne ve çocuk arasındaki iletişim eksikliğinin, çocuklarda üzüntü ve sıkıntıya yol açtığını bulmuşlardır. Depresyon için olan kanıta dayalı bulgular, kişilerde reddedilmiş olmanın yanı sıra, reddedilme duyarlılığının depresyonla ilişkili olduğunu göstermektedir (Rosenbach, 2013).

Reddedilme duyarlılığı yüksek insanlar, sosyal reddedilmeye karşı kaygılı bekleyiş ve savunmacı tepkilerinden dolayı bir öğrenme stratejisi geliştirmekte ve öz

yeterliliğini korumakta zorlanabilirler (Downey ve Feldman, 1996; Feldman ve Downey, 1994; Romero, Canyas ve Downey, 2005). Bir öğrenme stratejisi, bilişsel, meta-bilişsel ve motivasyonel stratejilerden kaynaklanan öğrenme etkilerini geliştirmek için bilinçli çalışma ile ilerlemek olarak tanımlanmaktadır (Dignath, Buettner ve Langfeld, 2008; Pintrich ve DeGroot, 1990). Reddetme duyarlılığı, kişilerarası yetkinlik ve yeni ilişkiler kurma yeteneği ile olumsuz ilişkilidir (Butler, Doherty ve Potter, 2007). Reddetme duyarlılığı ayrıca algılanan yetkinlik alanında öz-değer eksikliğiyle de ilişkilidir (Ayduk ve ark., 2000). Bu durumda, reddedilme duyarlılığı yüksek insanların, öğrenme stratejisi geliştirmede ve öz yeterliliğini kullanmada yeterli beceriye sahip olamayacağı düşünülebilir. Çünkü yüksek düzeyde duyarlılık, kendini susturma davranışlarına sebep olur (Harper, Dickson ve Gal, 2006). Harper ve arkadaşları, yüksek duyarlılığı olan insanların kendini susturma davranışlarının, ilişkilerini korumak ve samimi ilişkilerini sürdürebilmek için kişisel görüşlerinin bastırılmasına yol açtığını belirtmiştir.

1.3. İlişkide Güven

Güven, insanların en derin endişeleri ve korkuları ile ilgili olarak en büyük umut ve isteklerinin yan yana gelmesini içerir. Mutlu, iyi işleyen ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesi için en önemli unsur olabilir (Simpson, 2007). Bowlby, bebek-ebeveyn bağının önemini, hayatımız boyunca hem kendimizle hem de başkalarıyla olan ilişkilerimizin kalitesini şekillendirmede kuramlaştırdı. Bağlanma teorisi (Bowlby, 1969) ve Erickson'un (1963) psiko-sosyal gelişim teorisi dahil olmak üzere birçok temel teori, yaşamın erken dönemlerinde daha fazla güvene sahip ilişkilerin, yetişkinlik döneminde daha mutlu ve daha iyi işleyen ilişkiler için psikolojik temel oluşturduğu varsayımı üzerine inşa edilmiştir. İlişki değerlendirmelerinin zaman içindeki değişiminin, bireylerin romantik partnerleri için sahip oldukları güven düzeyiyle sistematik olarak ilişkili olup olmadığı incelenmiştir. Kelley'e göre (1983), ilişki algıları ve değerlendirmelerindeki büyük değişkenlik, ilişkileri daha az mutlu ve daha istikrarsız hale getirmektedir. Arriaga (2001), ilişkilerdeki zaman içindeki memnuniyet değişkenliği için önceki ilişkilerin çözülmesini öngörür. Güven, ilişki doyumu ve istikrarın en güçlü belirleyicilerinden

biridir (Simpson, 1990). Geçmiş araştırmalara bakıldığında, kişiler arası güveni kavramsallaştırmak için iki temel yaklaşım bulunmaktadır. İlk yapılan çalışmalar, kişi merkezli bir görüşü benimsemiştir. Bu bakış açısına göre güven, diğer insanların güvenilir, iş birlikçi, yardımsever olmasını veya günlük yaşam bağlamında olmasını içerir (Deutsch, 1973; Rotter, 1971). Kişilerarası bakış açısına göre güven, kişinin kendini başka bir kişi karşısında koyduğu psikolojik durumun adıdır. Kişi, değerli sonuç ve kaynaklara ulaşabilmek için karşısındaki kişinin işbirliğine ihtiyaç duyar. Çalışmanın üç bileşeni vardır (Hardin, 2003). Dolayısıyla güven, benliğin (birinci bileşen), belirli bir partnerin (ikinci bileşen) ve mevcut durumdaki belirli bir amacın (üçüncü bileşen) fonksiyonudur. Kramer ve Carnevale (2001) güvenin, bir partnerin eylemlerinin uzun vadede kendi çıkarları için faydalı olacağına dair bir takım inanç ve beklentileri içerdiğini savunurlar. Güvenle ilgili durumlar genellikle iki bilişsel süreçte aktive olur : (a) savunmasızlık duyguları, (b) partnerin zorlu durumlarda nasıl davranacağına dair beklentiler. Kelley ve ark. (2003), güvenin, mevcut ve belirli bazı durumlarda değerlendirilebileceğini iddia etmektedir. Güven durumu, yüksek karşılıklı bağımlılık ve karşılıklı bağımlılığı sürdüren eşgüdümüne sahiptir (Kelley, 2003). Kişilerarası güvene dair daha önceki çalışmaların çoğu, bağlanma kuramı veya kişilerarası perspektif tarafından yönlendirilmiştir. Bağlanma kuramı odaklı çalışmalara göre, güvenli bağlanma stiline sahip olmayan kişilerin, düşük benlik saygısına sahip olduğuna , farklılaşmış, zayıf öz kavramlara sahip olduğuna ve partnerlerine karşı az güven duyduklarına dikkat çekerler (Simpson, 2007). Kişilerarası yönelimli çalışmalar ise, birey partnerine , daha fazla bağlılık ve iyi niyet ile yaklaştığı zaman, güvenin daha yüksek olduğunu teyit etmiştir. Kişiler, uyumlu ve kendini feda eden davranışlar sergilediğinde güven daha da artmaktadır. Holmes ve Rempel'in (1989) kişilerarası güven modelinde güvenin gelişimini etkileyen faktörler güven içeren davranış, partnerin tahmin edilebilirliği, ilişki öncesi değerler, motivasyon, amaçlar ve niyetlerden oluşur (Holmes ve Rempel,1989). Kişilerarası güven literatürünün yakın tarihine bakıldığında, kişilerarası güvenin dört temel ilkesi göze çarpmaktadır (Simpson, 2007) :

Birincisi, bireyler, partnerlere güvenip güvenemeyeceklerini belirli durum ve koşullarda gözlem tekniği ile ölçerler.

İkincisi, güven seviyesi belirleme durumları genellikle günlük yaşamın akışı sırasında doğal olarak ve istem dışı ortaya çıkar. Ancak, durum ve koşullara bağlı olarak bireyler, partnerin güvenini test etmek için güvene dayalı bazı durum ve koşulları oluşturabilmektedirler.

Üçüncüsü, bağlanma yönelimleri, özgüven ve bireysel farklılıklar, ilişkilerde zaman içerisinde güvenin artmasına veya azalmasına sebep olur. Güvenli bağlanma biçimie sahip olan bireyler aynı zamanda daha yüksek benlik saygısına ve öz kavramlara sahiptir. Bu durum da, zaman içinde ilişkilere duyulan güvenin artması anlamına gelmektedir.

Dördüncüsü, güvenin seviyesinin ve yörüngesinin, güveni anlamaya yönelik durumlarda, bağlanma biçimleri veya partnerlerin hareketleri olmaksızın belirlenebilmesidir.

Güven terimi, psikolojik olarak iki değişkende değerlendirilmektedir: (1) psikolojik özellik olarak güven, (2) gelişimsel olarak öğrenilen güven. Psikolojik bir özellik olarak güven, bir bireyin doğuştan gelen özelliği veya eğilimi olarak görülebilir (Costa ve McCrae 1992; Couch ve Jones, 1997). Uslaner, güvenin iyilik veya ahlakla bağlantılı olduğunu çeşitli araştırmalarında tartışmaya dökmüştür. Her iki durumda da, güven bir dünya görüşü olarak kabul edilir (Uslaner, 1999). Bu temanın başka bir perspektifi olarak, bireylerin yaşamlarının erken dönemlerinde geliştirdikleri bi yatkınlık olarak genelleştirilmiş güveni göstermektedir. Bu bakış açısında, başkaları üzerinde genel olarak olumlu ya da olumsuz bir görünüm erken bir şekilde biçimlendirilmekte ve daha sonra güvenilirliğin değerlendirilmesinin temelini oluşturmaktadır (Bowlby, 1969; Uslaner, 1999). Kişilik gelişiminin bir parçası olarak güvenin temeli, bebeklik döneminde atılır (Bowlby, 1969; Erikson, 1964). Bakım verene güvenmeyi öğrenmek, insani gelişimin ilk basamağı olarak görülmektedir. Wrightsman (1992), bireyin güvenilir, ahlaki ve sorumluluk sahibi olup olmayacağına dair inançların çocukluk ortamında geliştiğini ve bunların bağlanma stilinden kaynaklandığını öne sürmektedir. Bireyin yaşamının yetişkinlik dönemlerinde bu yaklaşımların başkalarına güvenmeyi biçimlendireceğini öne sürmektedir (Glanville, 2007).

Güven, yakın ilişkilerde en çok istenilen niteliklerden biridir. İdeal ilişkinin temel taşı olan sevgi ve bağlılık ile bağlantılı olarak sıklıkla dile getirilir (C. Hendrick ve S. Hendrick, 1983). İlişkilerin hangi evrede ve şekilde olduğuna bağlı olarak, güven bazlı

deneyimler değişecek, yorumlanacaktır. Bu deneyimler ile, daha kuvvetli bir davranışsal kanıt ile kişilerarası motivasyonlara odaklanılmıştır. Deutsch (1973), güveni “korkulandan ziyade, bir diğerinden istenen Şeyi bulacağına dair beklenti” olarak nitelemiştir. Scanzoni'nin (1979) daha yakın tarihli bir kuramsal ifadesi, güveni “Aktör'ün, diğerlerinin kendi memnuniyetini sağlayacağına dair beklenti nedeniyle, diğerleri üzerindeki faaliyetlerini dzenleme istekliliği” olarak tanımlamaktadır. Scanzoni ayrıca güvenin, kendini bir risk konumuna yerleştirmek isteği olduğunu ve bir ilişkinin erken evrelerinde ortaya çıkmayacağını savunmaktadır. Çünkü ilişkinin erken evrelerinde güven gelişimi için yeterli zaman ve alt yapı olmayacaktır. Rotter (1980), yakın ilişkilerin özel alanını hariç tutarak, güvenin bireysel bir kişilik değişkeni olduğunu söylemiştir. ' Bir bireyin, başka bir bireyin sözüne veya ifadesine güvenme beklentisi' olarak genel bir tanım yapmıştır. Driscoll, Davis, Lipetz (1972), sevgi ve güven arasındaki bağı incelemişlerdir. Düşüncelerine göre, güven karşılıklı tatmin edici etkileşimler yoluyla gelişir ve ilişkiye olan güveni arttırır. Larzelere ve Huston (1980), partnerler arasındaki güvenin sevgi ve partnere karşı açık olma ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Belirli kritik unsurlar, geçmiş teoriksel ve işlevsel tanımlardan soyutlanabilir. İlk olarak, güvenin geçmiş deneyimlerden ve ilk etkileşimlerden evrildiği görülür ve ilişkiler bu Şekilde olgunlaşır. İkincisi partnere yapılan atıflar vardır ; güvenilirliği, bağlılığı gibi. Üçüncüsü ise, Deutsch'a göre güven, kişinin kendi hür iradesi ile, birinin vaatlerine dayanarak, gelecekteki kazanımlar için belirli ödülleri feda ederek kendini riske sokması durumudur. Nihayetinde güven, partnerin tepkileri ile oluşan his ve kendini güvende hissetme ve ilişkinin gücü olarak tanımlanır. Bu düşünceler, güven modeline işaret etmektedir. Modelin bileşenlerini tahmin edilebilirlik, bağlılık ve inanç olarak ele alabiliriz. Partnerin davranışının tahmin edilebilirliği, tekrarlayan davranışlarının tutarlılığı ve sosyal çevrenin istikrarı gibi temel unsurları içeren bir dizi faktörden etkilenebilmektedir. Bir partnerin öngörülebilirliği ile ilgili yargıları ve davranışları yorumlamak ya da çıkarımlarda bulunmak, sosyal öğrenme deneyimlerine dayandırılmaktadır. Partnerin tahmin edilebilirliği ile ilgili inançların, ilişkideki geçmiş deneyim miktarı ve sergilenen davranılın üzerindeki tutarlılık, istikrar ve kontrolü ile ilişkisi vardır. Güvenin daha yaygın anlayışı olarak bağlılığı ele alırız. İlişkiler ilerledikçe, spesifik davranışları içeren değerlendirmeler ve partnere atfedilen nitelik ve özelliklerin değerlendirilmesinde kaçınılmaz bir değişim oluşur. Böylece güven, bir kişi üzerine

yerleşir, onun spesifik davranışlarına değil (Rempel, Holmes ve Zanna, 1985). Güven ve güvensizlik potansiyeline sahip kişilerarası bir ortam, güveni besleyen duyarlı davranışın ifadesi için gereklidir. Partnerler kendilerini, kaçınılması gereken kısa süreli risklerden korumayı umabilirler. Bu durumda, bağlılık ve tahmin edilebilirliğin ilişkili olduğu görülebilir. Özellikle, bir partnerin ön görülebilirliği, hangi davranışa eğilim gösterdiğinin kanıt kaynağıdır. Bağlılık, tekrarlayan davranışların kararlılığına dayanan bir tahminin ötesine geçer ve ortakların bağlılık eğilimlerini yansıttığı görülür (Reeder ve Brewer, 1979). İlişkiler, gelecek ve şimdiki deneyimin paralel olmadığı yeni durum ve koşullarla doludur. Gelecek dönemlerde ilişki yeni stresör ve güçlerle karşılaşabilir. Bireyler olgunlaşır, amaçlar ve değerler değişebilir. Duygular her zaman sabit kalmaz. Üçüncü bileşen olarak inanç, gerçek olarak verilen bir varsayımı kabul etmek için mevcut kanıtların ötesine geçmesi gereken bir inancın yönünü açıklar. Gelecek olayların doğru olduklarını kanıtlayacağından emin olma beklentisiyle harekete geçilir. Aynı şekilde, yakın bir ilişkiye yatırım yapılan umutların ve arzuların gerçekleştirileceğine dair hiçbir garanti yoktur. Başarılı bir ilişkinin garantisi olmadığı göz önüne alındığında, ilişkiyi sürdürme ve inanca olan bağlılık, inanç sıçraması olarak adlandırılır (Rempel, Holmes ve Zanna, 1985).

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Amacı:

Yapılan çalışmanın konusu ilişki stillerinin, reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güven üzerindeki etkisine bakmaktır. Araştırmanın birinci hipotezi , güvenli bağlanma biçimine sahip bireylerin reddedilme duyarlılığının az, ilişkideki güven düzeylerinin yüksek olduğudur. İkinci olarak ise, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin reddedilme duyarlılığının yüksek, ilişkideki güven düzeylerinin düşük olduğudur.

2.2 Araştırmanın Sınırlıkları:

Araştırmanın sınırlıkları olarak, katılımcı sayısının az olması, bağlanma stilleri arasındaki eşitliğin sağlanamaması olarak gösterilebilir. İkinci olarak ise fakülte bölümlerindeki katılımcı sayıları arasında eşitliğin sağlanamaması gösterilebilir. Başta belirlenen sosyo-demografik değişkenlerinde fakülte ve bağlanma stilleri kategorilerinde eşit dağılım sağlanamamıştır

2.3 Araştırmanın modeli:

Araştırmanın modelinde bağımsız değişkenlerimiz bağlanma stilleri, cinsiyet, yaş ve fakülte bölümleridir. Bağımlı değişkenlerimiz ise reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güvendir.

2.4 Araştırmanın Örnekleme:

Araştırmanın örnekleme, 19.05.2018- 8.6.2016 tarihleri arasında Üsküdar Üniversitesi öğrencilerine yapılmıştır. Araştırma, 4 senelik lisans bölümlerinde okuyan 18-25 yaş arasında, İstanbul'da yaşayan 80 katılımcıya uygulanmıştır. 2 örneklem çalışma dışında kalmıştır. Araştırmamızın %48.7'si kadın 38 katılımcı ve % 51.3'ü erkek 40 katılımcısı bulunmaktadır. 27'si güvenli, 10'u korkulu, 14'ü saplantılı ve 27'si kayıtsız bağlanma stiline sahiptir.

2.5 Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi:

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak Sosyo-demografik form, İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA), Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ) ve İlişkide Güven Ölçeği (İGÖ) kullanılmıştır.

Sosyo-Demografik Form

Cinsiyet, yaş ve fakülte bölümlerini içeren sorular bütünüdür. Üniversite öğrencilerinden bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew'un (1994) geliştirdiği ölçek, 30 maddeden oluşmaktadır ve farklı maddeler toplanarak dört bağlanma prototipini ölçmek amaçlanmaktadır. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemişlerdir (1 = beni hiç tanımlamıyor; 7 = tamamiyle beni tanımlıyor). Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer maddeyle ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Griffin ve Bartholomew'un (1994) araştırmasında, İÖA alt ölçeklerinin alfa değerleri .41 ile .71 arasında değişmiştir. Ancak, düşük iç tutarlıklarına rağmen, İÖA alt ölçeklerinin kabul edilir düzeyde test tekrar test güvenilirliğine sahip oldukları (ortalama değişmezlik katsayısı kadınlar için .53 ve erkekler için .49) saptanmıştır (Scharfe ve Bartholomew, 1994).

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

Ölçek 1996 yılında Downey ve Feldman tarafından geliştirilmiştir. Orijinalinde 18 maddeden oluşmaktadır. Nebi Sümer (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin ilk 18 maddesi ölçeğin orijinal maddeleri, diğer maddeleri ise Türk kültürü düşünülerek eklenmiş maddelerdir. Bu maddelerin de eklenmesiyle ölçeğin toplam madde sayısı 26'ya çıkmıştır. Ölçek 'arkadaşlarla ilgili reddedilme duyarlılığı' (rejection sensitivity from friends) ve ebeveynlerle ilgili reddedilme duyarlılığı' (rejection sensitivity from parents) olmak üzere iki alt boyutta kullanılmaktadır. Ölçek güvenilirliği ,kadınlar için .78, erkekler için .82 olarak bulunmuştur (Downey ve Feldman, 1996).

İlişkilerde Güven Ölçeği

Ölçeğin Türk kültürüne adaptasyonu İbrahim Demirci (2017) tarafından yapılmıştır. İlişkilerde Güven Ölçeği'nin yapı geçerliğini değerlendirmek için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam varyansın %54.209'unu açıklayan 10 maddeden oluşan iki boyutlu bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin üç hafta arayla 30 katılımcıya yeniden uygulanmasından elde edilen test-tekrar test güvenirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Güven alt boyutunun Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .80 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Güvenilirlik alt boyutunun Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .75 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .76 olarak bulunmuştur (İbrahim Demirci, 2017).

2.6 Araştırmanın İşlemi:

Bilgilendirilmiş Onam Formu, Sosyo-Demografik özellikler, İlişki Ölçekleri Anketi, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve İlişkide Güven Ölçeği sırasıyla 78 katılımcıya uygulanmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı, kişisel bilgilerin gizliliği ve anketi doldurmanın ne kadar süreceği (20 dk.) bildirilmiş ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu söylenmiştir. Katılımcılara toplamda 3 anket uygulanmıştır. Toplanan veriler değerlendirilirken 2 katılımcının verileri, çok sayıda soruyu boş bırakmış olduklarından dolayı çalışmaya dahil edilmemiştir.

2.7 Araştırma Verilerinin Analiz Yöntemi:

Verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Puanların normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011:40). Normallik sınavında ölçek ve

boyutlarına ait puanlar normal dağılım gösterdiğinden puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş grupları ve bölüm değişkenlerine göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA testinde $p<0,05$ olduğunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Bağlanma stillerinin cinsiyet, yaş grupları ve bölümler ile ilişkisini belirlemek amacıyla çapraz tablo ve Ki-Kare analizinden yararlanılmıştır. Ölçek ve alt boyutlar arasındaki ilişki için Pearson korelasyonundan yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p<0,05$) olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM III BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellik	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	38	48,7
	Erkek	40	51,3
Yaş (22,45±1,93)	19-20 yaş	11	14,1
	21-22 yaş	29	37,2
	23 yaş ve üstü	38	48,7
Bölüm	Fizyoterapi	20	25,6

	Hemşirelik	17	21,8
	Klinik psikoloji	9	11,5
	Odyoloji	9	11,5
	Ergoterapi	8	10,3
	Sağlık yönetimi	8	10,3
	Dil ve konuşma terapisi	7	9,0
	Güvenli	27	34,6
Bağlanma stili	Korkulu/kaygılı	10	12,8
	Saplantılı	14	17,9
	Kayıtsız	27	34,6

Araştırmaya katılan 78 öğrencinin %48,7'si kadın, %51,3'ü erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması $22,45 \pm 1,93$ olarak tespit edilmiş olup %14,1'i 19-20 yaş, %37,2'si 21-22 yaş aralığında, %48,7'si 23 yaş ve üzeridir. Katılımcıların %25,6'sı fizyoterapi bölümünde, %21,8'i hemşirelik, %11,5'i klinik psikoloji, %11,5'i odyoloji, %10,3'ü ergoterapi, %10,3'ü sağlık yönetimi, %9'u dil ve konuşma terapisi bölümünde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %34,6'sı güvenli bağlanma stiline, %12,8'i korkulu/kaygılı, %17,9'u saplantılı, %34,6'sı kayıtsız bağlanma stiline sahiptir.

Tablo 2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Alt Boyut	N	$\bar{X}$	SS	Skewness
İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ	Güvenli		4,31	1,16	0,32
	Korkulu		3,61	1,32	-0,12
	Saplantılı		3,76	1,17	0,11
	Kayıtsız		3,99	1,26	-0,08

REDDEDİLME	TOPLAM	18,13	9,04	-0,01
İLİŞKİLERDE GÜVEN	Güven	3,78	0,89	0,03
	Güvenilirlik	4,09	0,71	-0,02
	TOPLAM	3,93	0,75	0,17

Bağlanma stilleri ölçeğinde en yüksek puana sahip bağlanma stiline “güvenli bağlanma”(4,31±1,16); ardından sırasıyla kayıtsız (3,99±1,26), saplantılı (3,76±1,17) ve korkulu (3,61±1,32) olduğu tespit edildi. Alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (7) puanlara göre öğrencilerin güvenli bağlanma stiline “yüksek” düzeyde; korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stillerinin “orta” düzeyde olduğu söylenebilir (Tablo 2)

Tablo 3. Reddedilme ve İlişkideki Güven Puanlarının Bağlanma Stillere Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyut	Bağlanma Stili	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı
							Fark
REDDEDİLM E	Güvenli	27	10,11	6,66	25,01	0,000	B,C,D>A
	Korkulu	10	19,08	6,06			
	Saplantılı	14	27,42	6,69			
	Kayıtsız	27	20,98	6,39			
Güven	Güvenli	27	4,39	0,81	9,42	0,000	A>B,C,D
	Korkulu	10	3,68	0,71			
	Saplantılı	14	3,59	0,77			
	Kayıtsız	27	3,30	0,75			
Güvenilirlik	Güvenli	27	4,58	0,57	9,73	0,000	A>B,C,D

	Korkulu	10	4,10	0,68	
	Saplantılı	14	3,81	0,56	
	Kayıtsız	27	3,73	0,65	
	Güvenli	27	4,49	0,67	A>B,C,D
İLİŞKİDE GÜVEN	Korkulu	10	3,89	0,58	11,22 0,000
	Saplantılı	14	3,70	0,62	
	Kayıtsız	27	3,52	0,63	

Reddedilme puanlarının bağlanma stillerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edildi ($F=25,01$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde reddedilme duyarlılığı, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha düşüktür (Tablo 3).

H1 Kabul: Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde reddedilme duyarlılığı, diğer bağlanma stillerine göre anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Güven ($F=9,42$; $p<0,05$), güvenirlilik ($F=9,73$; $p<0,05$) ve genel olarak ilişkide güven ($F=11,22$; $p<0,05$) puanlarının bağlanma stillerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edildi. Farkın hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde güven, güvenirlilik ve ilişkide güven duygusu, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 3).

H2 Kabul: Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde ilişkideki güven, diğer bağlanma stillerine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4. Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

	Güvenl	Korkul	Saplantıl	Kayıtsı		
Cinsiyet	i	u	ı	z	X ²	p

Kadın	n	11	8	6	13	4,80	0,187
	%	28,9	21,1	15,8	34,2		
Erkek	n	16	2	8	14		
	%	40,0	5,0	20,0	35,0		

Bağlanma stillerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 5. Bağlanma Stillerinin Yaş Gruplarına Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Yaş Grupları		Güvenli	Korkulu	Saplantılı	Kayıtsız	X^2	p
19-20 yaş	n	2	2	2	5	2,03	0,917
	%	18,2	18,2	18,2	45,5		
21-22 yaş	n	10	4	5	10		
	%	34,5	13,8	17,2	34,5		
23 yaş ve üstü	n	15	4	7	12		
	%	39,5	10,5	18,4	31,6		

Bağlanma stillerinin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 5).

Tablo 6. Bağlanma Stillerinin Bölümlere Göre Ki-Kare Testi Sonuçları

Bölüm		Güvenl	Korkul	Saplantıl	Kayıtsı	X ²	p
		i	u	ı	z		
Fizyoterapi	n	10	2	3	5	18,9 6	0,394
	%	50,0	10,0	15,0	25,0		
Hemşirelik	n	4	3	5	5		
	%	23,5	17,6	29,4	29,4		
Klinik psikoloji	n	3	1	1	4		
	%	33,3	11,1	11,1	44,4		
Odyoloji	n	1	2	1	5		
	%	11,1	22,2	11,1	55,6		
Ergoterapi	n	3	0	3	2		
	%	37,5	0,0	37,5	25,0		
Sağlık yönetimi	n	2	0	1	5		
	%	25,0	0,0	12,5	62,5		
Dil ve konuşma terapişi	n	4	2	0	1		
	%	57,1	28,6	0,0	14,3		

Bağlanma stillerinin fakülte/bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi (p>0,05) (Tablo 6).

Tablo 7. Reddedilme Duyarlılığına Ait Puanların Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Kadın	38	18,08	7,08	-0,05	0,962

Erkek	40	18,18	10,66
-------	----	-------	-------

Reddedilme duyarlılığına ait puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 8. Reddedilme Duyarlılığına Ait Puanların Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	SS	F	p
19-20 yaş	11	18,51	9,20		
21-22 yaş	29	19,11	7,36	0,35	0,707
23 yaş ve üstü	38	17,27	10,22		

Reddedilme duyarlılığına ait puanların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 8).

Tablo 9. Reddedilme Duyarlılığına Ait Puanların Bölüme Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bölüm	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Fizyoterapi	20	18,31	11,39		
Hemşirelik	17	19,86	6,03		
Klinik psikoloji	9	19,77	10,61		
Odyoloji	9	17,16	5,67	0,59	0,738
Ergoterapi	8	16,96	11,71		
Sağlık yönetimi	8	19,00	8,52		

Reddedilme duyarlılığına ait puanların bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 9).

Tablo 10. İlişkilerde Güven Ölçeğine Ait Puanların Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt						
Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Güven	Kadın	38	3,79	0,81	0,15	0,884
	Erkek	40	3,77	0,97		
Güvenilirlik	Kadın	38	4,03	0,70	-0,67	0,503
	Erkek	40	4,14	0,72		
İLİŞKİLERDE	Kadın	38	3,91	0,71	-0,23	0,819
GÜVEN	Erkek	40	3,95	0,80		

İlişkilerde güven ölçek ve alt boyutlarına ait puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 10).

Tablo 11. İlişkilerde Güven Ölçeğine Ait Puanların Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Güven	19-20 yaş	11	3,60	0,95	0,27	0,767

	21-22 yaş	29	3,83	0,84		
	23 yaş ve üstü	38	3,79	0,93		
	19-20 yaş	11	4,00	0,76		
Güvenilirlik	21-22 yaş	29	4,06	0,70	0,17	0,842
	23 yaş ve üstü	38	4,13	0,72		
	19-20 yaş	11	3,80	0,79		
İLİŞKİLERD E GÜVEN	21-22 yaş	29	3,94	0,74	0,20	0,818
	23 yaş ve üstü	38	3,96	0,77		

İlişkilerde güven ölçek ve alt boyutlarına ait puanların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 11).

Tablo 12. Reddedilme Duyarlılığına Ait Puanların Bölüme Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Bölüm	N	$\bar{X}$	SS	F	p
	Fizyoterapi	20	4,08	0,88		
	Hemşirelik	17	3,71	0,76		
	Klinik psikoloji	9	3,62	0,94		
Güven	Odyoloji	9	3,60	1,13	0,76	0,601
	Ergoterapi	8	4,00	1,13		
	Sağlık yönetimi	8	3,48	0,82		
	Dil ve konuşma terapisi	7	3,63	0,67		
Güvenilirlik	Fizyoterapi	20	4,42	0,68	1,59	0,164

	Hemşirelik	17	3,88	0,65		
	Klinik psikoloji	9	3,84	0,82		
	Odyoloji	9	4,22	0,51		
	Ergoterapi	8	4,15	0,81		
	Sağlık yönetimi	8	3,75	0,69		
	Dil ve konuşma terapisi	7	4,09	0,72		
	Fizyoterapi	20	4,25	0,74		
	Hemşirelik	17	3,79	0,67		
	Klinik psikoloji	9	3,73	0,84		
İLİŞKİLERDE	Odyoloji	9	3,91	0,78	1,10	0,369
GÜVEN	Ergoterapi	8	4,08	0,95		
	Sağlık yönetimi	8	3,61	0,71		
	Dil ve konuşma terapisi	7	3,86	0,55		

İlişkilerde güven ölçek ve alt boyutlarına ait puanların bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 12).

Tablo 13. Bağlanma Stilleri ve Red-Duyarlılığı Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Analizi Sonuçları

	2	3	4	5	6	7	8
--	---	---	---	---	---	---	---

		-			0,53*	0,60*	0,59*
1-Güvenli	-0,68**	0,37*	-0,17	-0,61**	*	*	*
		*					
					-	-	-
2-Korkulu	1	0,33*	0,39*	0,53**	0,46*	0,47*	0,49*
		*	*		*	*	*
3-Saplantılı		1	-0,3**	0,37**	-0,08	-0,19	-0,14
4-Kayıtsız			1	0,16	-0,23*	-0,15	-0,21*
5-REDDEDİLME DUYARLIĞI				1	0,59*	0,57*	0,61*
					*	*	*
6-Güven					1	0,77*	0,95*
						*	*
7-Güvenilirlik						1	0,93*
							*
8-İLİŞKİLERDE GÜVEN							1

*p<0,05

**p<0,01

Güvenli bağlanma stili ile reddedilme duyarlılığı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,61$; $p<0,05$). Güvenli bağlanma puanı yüksek bireylerin reddedilme duyarlılığı düşüktür (Tablo 13).

Güvenli bağlanma stili ile güven ($r=0,53$; $p<0,05$), güvenilirlik ($r=0,60$; $p<0,05$) ve ilişkilerde güven ($r=0,53$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Güvenli bağlanma puanı yüksek bireylerin güven, güvenilirlik ve ilişkilerde güven puanları da yüksektir (Tablo 13).

Korkulu/kaygılı bağlanma stili ile reddedilme duyarlılığı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,53$; $p<0,05$). Korkulu/kaygılı bağlanma puanı yüksek bireylerin reddedilme duyarlılığı da yüksektir (Tablo 13).

Korkulu/kaygılı bağlanma stili ile güven ($r=-0,46$; $p<0,05$), güvenilirlik ($r=-0,47$; $p<0,05$) ve ilişkilerde güven ($r=-0,49$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Korkulu/kaygılı bağlanma puanı yüksek bireylerin güven, güvenilirlik ve ilişkilerde güven puanları düşüktür (Tablo 13).

Saplantılı bağlanma stili ile reddedilme duyarlılığı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,37$; $p<0,05$). Saplantılı bağlanma puanı yüksek bireylerin reddedilme duyarlılığı da yüksektir (Tablo 13).

Saplantılı bağlanma stili ile ilişkilerde güven ve alt boyut puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$) (Tablo 13).

Kayıtsız bağlanma stili ile reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$) (Tablo 13).

Kayıtsız bağlanma stili ile güven alt boyutu ($r=-0,23$; $p<0,05$) ve ilişkilerde güven ölçek ($r=-0,21$; $p<0,05$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Kayıtsız bağlanma puanı yüksek olan bireylerin ilişkilerde güven duygusu da yüksektir (Tablo 13).

Kayıtsız bağlanma stili ile güvenilirlik alt boyutu arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$) (Tablo 13).

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinde ilişki stillerinin reddedilme duyarlılığı ve ilişkide güven üzerindeki etkisi incelenmiştir. Katılımcıların bağlanma stilleri belirlenmiş ve alt boyutlarla olan ilişkisi incelenmiştir. Çalışmadan edinilen sonuçlara odaklanıldığında, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin reddedilme duyarlılıklarının

düşük, ilişkide güven düzeylerinin yüksek olduğunu belirlenmiştir. Korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma biçimine sahip bireylerin reddedilme duyarlılığının yüksek, ilişkide güven düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmamızda 27 güvenli bağlanma stiline sahip, 51 de korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stiline sahip katılımcı katılmıştır. Sosyo-demografik olarak cinsiyet yaş ve fakülte bölümü farklılıklarına bakılmış ve araştırma bulguları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür çalışmalarına bakıldığında, araştırma sonuçlarımız ile örtüşen çalışmaların olduğunu görmekteyiz (Arı 1989, Alver 1998, Erdoğan ve ark. 2005, Kuru 2003). Fakat cinsiyet değişkeni için, çeşitli araştırmalarda anlamlı farklar bulunmuştur. Yaş değişkeni bulgularına bakıldığı zaman, anlamlı bir fark bulunmamasının yaş aralıklarının birbirine yakın olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Fakülte bölümleri değişkenine bakıldığında ise, araştırmanın bir üniversitede yürütülüyor olması, fakülte bölümleri arası katılımcı eşitliliğinin sağlanamaması ve az sayıda katılımcı ile gerçekleşmesinden kaynaklı anlamlı bir fark bulunamadığı düşünülmektedir.

Bowlby ve Ainsworth'un çalışması olan bağlanma kuramı ilkelerinden biri, bakım veren ile kurulan ilişkilerin hayat boyu aynı döngü ile devam ettiği ve yetişkinlik dönemindeki romantik, aile ve sosyal ilişkilere yansıdığı yönündedir (Bretherton, 1992). Bireylerin başkalarına olan tutumu, onlara karşı oluşan algısının gelişmesi bebeklik döneminde başlamaktadır. Horney (2012), reddedici, tutarsız ve ilgisiz ebeveynlerin tutumlarından dolayı bebeğin kaygı yaşayacağını, bu sebepten dolayı başkalarına karşı temel düşmanlık duygusunun ortaya çıkacağını iddia etmiştir. İnsanları ve dünyayı tehlikeli gören bebek, kaygısıyla baş edebilmek için başkalarına yönelme, uzaklaşma ya da onlara karşı olma eğilimlerinde olacaktır. Benzer bir şekilde, Erikson (1998), bebeğin temel ihtiyaçları karşılanmadığı zaman güvensizlik duygusunun var olacağını belirtmiştir. Horowitz ve Bartholomew (1991), bebeğin özerklik ve güvenlik ihtiyaçları karşılandığında güvenli bağlanacağını ifade etmektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, başkalarını ve dünyayı güvenli ve kendisini sevmeye değer bir birey olarak görecektir. Bu durum ilişkilerine pozitif olarak yansıtacaktır. Kişilerarası ilişkileri birer tehdit olarak görmeyecek, derin ilişkiler kurabilme yetisine sahip olacaklardır (Gültekin ve Arıcıoğlu, 2017). Güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerin, negatif duyuları pozitif bir şekilde düzenlemekte güçlük çektikleri (Consedine ve Magal, 2003) saptanmıştır.

Başka bir ifade ile, güvensiz bağlanma stillerine sahip kişiler, reddedilme duyarlılığına sahip olacak ve ilişkilerinde de güvensizliklerini sürdürecektir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, bağlanmayı gerçekleştirebilen, başkaları ile iletişim kurmayı sağlayabilen kişilerdir (Sümer ve Güngör, 1999). Saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler, kendilerini olumsuz değerlendirerek , kendilerini sevmeye değer görmezler. Bu durumda kendilerini başkalarına daha bağımlı hissederler. Kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler ise, başkalarına karşı güvensizdirler. Bu yüzden, diğer kişilerle ilişki kurmaya isteksizdirler (Feeney ve Noller, 1990).

Mellin (2008) üniversite öğrencilerinde yapılan bir araştırmada, reddedilme duyarlılığının cinsiyet değişkeni ile anlamlı bir fark saptayamamıştır. Bu araştırmanın bulguları, Mellin'in bu hipotezini destekler niteliktedir. Fakat, araştırmada edinilen sonuçlarla örtüşmeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Diğer bir araştırmaya göre, reddedilme duyarlılığı kadınlarda, erkeklere nazaran daha fazladır (Erözkan, 2009). Reddedilme duyarlılığında, cinsiyet değişkeni ele alındığında, toplumun kültürel farklılıkları ve araştırmaların farklı bölgelerde yapılmış olması bir etkidir. Çalışmamızın bulgularını destekler nitelikte, Erözkan ((2004), yaş ve reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır. Benazzi (2000), bipolar tanısı koyulmuş katılımcılarla birlikte yaptığı çalışmasında, reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireylerin, hastalık başlangıcının daha erken olduğunu saptamıştır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, reddedilme duyarlılığının yapı taşları çocukluk döneminde atılmaktadır. Erözkan'ın yaptığı bir çalışmada sosyo-demografik değişken olarak sosyo-ekonomik statü kullanılmış ve reddedilme duyarlılığı ile ekonomik düzey arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Korkulu ve saplantılı bağlanmayı etkilediği araştırmasında gözlenmiştir. Korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin, reddedilme duyarlılıkları diğer bireylerden daha yüksektir (Erözkan, 2009). Ayduk ve ark. (1999), reddedilmeye duyarlılığı yüksek bireylerin, partnerlerine karşı farkı tepkiler gösterdiğini ve kadınların partnerlerine karşı düşmanca duygular beslediğini belirtmiştir. Downey ve Feldman (1996), erkeklerin kıskanç ve kontrollü davranışlarının, yetersizlik ve kendi çatışmalarıyla aktif olarak başa çıkma eğilimi olarak tanımlamış, kadınların ise düşmanca tavır ve tutumlarının bu çatışmalarla başa çıkmada yetersiz oldukları yönünde eğilimleri olabileceğini savunmaktadırlar (Erözkan, 2004). Geçmiş çalışmalara baktığımız zaman, majör

depresyonun güvensiz bağlanma biçimleri ile bir ilişkisi olduğunu görmekteyiz. Korkulu ve saplantılı bağlanma biçiminin depresyon ile örtüştüğü gözlenmektedir. Her iki bağlanma biçimi de değersizlik, çaresizlik ve sevilmezlik algılarına sahiptirler (Reis ve Grenyer, 2004 ; Murphy ve Bates, 1997). Bu teoriler, hipotezlerimiz ve sonuçlarımızla örtüşmektedirler.

Güvenin nasıl üretildiği, sürdürüldüğü ve tehlikeye düştüğü hakkındaki bilgilerimiz genellikle sınırlı kalmaktadır. Holmes ve Rempel'e göre (1989), ilişkide güven düzeyi yüksek olan insanların ve partnerlerinin daha olumlu, iyi entegre edilmiş ve dengeli çalışma modelleri bulunmaktadır. Bu pozitif ve dengeli çalışma modelleri, bireylerin sorunları çözmek için daha yapıcı olmalarını ve ilişkileri için daha yararlı beklentilere sahip olmalarını sağlamaktadır. Ayrıca, düşük güven düzeyine sahip bireyler, ilişkilerinin ve partnerlerinin başında nöbet tutmaktadırlar. Sonuç olarak, düşük güven düzeyine sahip bireylerin, partnerlerinin tepkilerini, sorumluluklarını, cevap verme ve destekleme derecesini izlemeye ve test etmeye eğilimlidirler (Holmes ve Rempel, 1989; Simpson, 2007). Araştırmacıların bu yaklaşımı ve sonuçları, bu araştırma ile eşleştğinde paralellik gösterdiğini söylenebilir. Güven düzeyi yüksek bireyler, ilişkilerinde daha fazla güvene sahiptirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Analiz sonuçlarına bakıldığında, reddedilme duyarlılığının bağlanma stillerine göre anlamlı bir farklılık bulunduğunu söyleyebiliriz. Post hoc testi ele alındığında, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde reddedilme duyarlılığı, diğer bağlanma stillerine göre daha düşük bulunmuş olup hipotezimiz doğrulanmıştır. İlişkide güven düzeylerine bakıldığında ise, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkide güven düzeyleri, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerden daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar dikkate alındığında, ikinci hipotezimizin doğrulandığını söyleriz. Cinsiyet değişkeni ele alındığında, anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Yapılan bazı araştırmalar, kadınların, erkeklerden daha fazla reddedilme duyarlılığına sahip olduğunu ortaya koymuştur (Erözkan, 2009). Bizim çalışmamızda böyle bir sonuca ulaşılmamıştır.

Yaş faktörüne bakıldığı zaman, anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Fakülte bölümleri arası bulgulara bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmanın tek bir üniversitede yapılmış olması ve kısıtlı katılımcı sayısı ile yapılmış olması etken olarak gösterilebilir. Türk literatüründe reddedilme duyarlılığı ile az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Güven düzeylerine bakıldığında, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin güven düzeylerinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Aile ile ilgili güven çalışmaları oldukça kısıtlı sayıdadır. Literatürde genellikle romantik ilişkiler ve sosyal ilişkiler üzerindeki çalışmalara rastlanmıştır.

Gelecek çalışmalar için verilebilecek öneriler arasında, örneklem sayısının fazla tutulması, çalışmanın daha kapsamlı bir alanda yapılması, reddedilme duyarlılığının yetişkinlerde aile odaklı yapılması, Türk literatüründe güven odaklı ölçeklerin geliştirilmesi, sosyo-demografik özellik olarak kültür ve etnik farklılıkların ele alınması olarak gösterilebilir.

KAYNAKÇA

Akhunlar -Turgut M.N., Öngider N. (2015). Bağlanma Stilleri ve Genel Uyum Düzeyleri Açısından Üniversite Öğrencilerinin İncelenmesi. Psikiyatri/Nöroloji/Davranış Bilimleri Sempozyum Dergisi. Sayı :7

Ayduk Ö., Downey G. & Feldman S.(2000). Rejection sensitivity and male violence in

romantic relationships .Printed in the United States of America ;7 , 45-61. ISSPR. 1350-4126100

Ayduk Ö., Mendoza-Denton R., Mischel W., Downey G., Peake P.K. & Rodriguez M. (2000). Regulating the Interpersonal Self: Strategic Self-Regulation for Coping With Rejection Sensitivity. *Journal of Personality and Social Psychology* Vol, 79, No. 5, 776-792.

Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 147-178.

Bartholomew, K., ve Shaver, P. (1998). Measures of attachment: Do they converge? In J.A. Simpson & W.S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 25-45). New York: Guildford Press.

Bretherton I. The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Dev Psychology* 1992; 28: 759-775.

Bozkuş O. Araz A (2015). NARSİSİZM VE EVLİLİK UYUMU İLİŞKİSİNDE REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE OLUMLU YANILSAMALARIN ARACI ROLÜ. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, Cilt 3, Sayı 6, Volume 3, Issue 6.

Buckley, K. E., Winkel, R. E., & Leary, M. R. (2004). Reactions to acceptance and rejection: Effects of level and sequence of relational evaluation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 40(1), 14-28.

Campbell L., Simpson J.A., Boldry J.G. & Rubin H. (2010). Trust, Variability in Relationship Evaluations, and Relationship Processes. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol 99, No 1, 14-31.

Chango, J. M., McElhanev, K. B., Allen, J. P., Schad, M. M., & Marston, E. (2012). Relational stressors and depressive symptoms in late adolescence: Rejection sensitivity as a vulnerability. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 40(3), 369-379.

Crick, N. R., & Grotpeter, J. K. (1996). Children's treatment by peers: Victims of relational and overt aggression. *Development and Psychopathology*, 8(2), 367-380.

Çalışır M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *PSİKIYATRİDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR-CURRENT APPROACHES IN PSYCHIATRY*; 1:240-255

Çelebi- Yazıcı G. (2017). Ergenlerde Sosyal Kaygı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*; Cilt:25 No:5 1729-1736.

Çetinkaya B., Akbaba S. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki.

Downey, G., Mougios, V., Ayduk, Ö., London, B. E., & Shoda, Y. (2004). Rejection sensitivity and the defensive motivational system: Insights from the startle response to rejection cues. *Psychological Science*, 15(10), 668-673.

Downey, G., Lebolt, A., Rincón, C., & Freitas, A. L. (1998). Rejection sensitivity and children's interpersonal difficulties. *Child Development* 69(4), 1074-1091.

Downey G., Feldman S (1996). Implications of Rejection Sensitivity for Intimate Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 70, No. 6, 1327-1343.

Ellison W.D., Levy K., Scott L.N. & Bernecker S. (2011). Attachment Style. *JOURNAL OF CLINICAL PSYCHOLOGY: IN SESSION*, Vol. 67(2), 193--203

Ehnvall, A., Mitchell, P. B., Hadzi-Pavlovic, D., Loo, C., Breakspear, M., Wright, A., . . . Corry, J. (2007). Pain and rejection sensitivity in bipolar depression. *Bipolar Disorders*,

13(1), 59-66. Published online in *Wiley Online Library* (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/jclp.20756

Erözkan A. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Reddedilme Duyarlılıkları ile Sosyal Anksiyete Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

Erözkan A. (2011) . Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl:2, Sayı:3.

Feldman, S., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6, 231-247.

Gibb, B. E., Abramson, L. Y., & Alloy, L. B. (2004). Emotional Maltreatment From Parents, Verbal Peer Victimization, and Cognitive Vulnerability to Depression. *Cognitive Therapy and Research*, 28(1), 1-21.

Griffin, D., & Bartholomew, K. (1994). Metaphysics of measurement: The case of adult attachment. In K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Advances in personal relationships, Vol. 5: Attachment processes in adulthood* (pp.17-52). London: Jessica Kingsley.

Griffin, D., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3), 430-445.

Gültekin F., Arıcıoğlu A. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Sosyal Bağlılık İlişkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 373-384.

Jacobs, N., & Harper, B. (2013). The effects of rejection sensitivity on reactive and proactive aggression. *Aggressive Behavior*, 39(1), 3-12

Jorgensen, C. R., Berntsen, D., Bech, M., Kjolbye, M., Bennedsen, B. E., & Ramsgaard, S. B. (2012). Identity-related autobiographical memories and cultural life scripts in patients with Borderline Personality Disorder. *Consciousness and Cognition: An International Journal*, 21(2), 788-798.

Joyce, P. R., Mulder, R. T., McKenzie, J. M., Luty, S. E., & Cloninger, C. R. (2004). Atypical Depression, Atypical Temperament and a Differential Antidepressant Response to Fluoxetine and Nortriptyline. *Depression and Anxiety*, 19(3), 180-186.

Kesebir S., Kavzoğlu S., Üstündağ M.F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 2011; 3(2):321-342 , eISSN:1309-0674 pISSN:1309-0658

Kurdek, L. A. (2002). On being insecure about the assessment of attachment styles. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19, 803-826.

Leary, M.R. (2005). Varieties of interpersonal rejection. In K.D. Williams, J.P. Forgas & W.V. Hippel (Eds.), *The Social Outcast: Ostracism, Social Exclusion, Rejection, and Bullying* (pp. 35-51). New York: Psychology Press.

Levy, S. R., Ayduk, O., Downey, G., & Leary, M. R. (2001). The role of rejection sensitivity in people's relationships with significant others and valued social groups *Interpersonal rejection*. (pp. 251-289). New York, NY US: Oxford University Press.

Lewicki R. J., Bunker B.B. (1995). Trust in Relationships: A model of Development and Decline.. *Essays Inspired by the Work of Morton Deutsch*. Copyright Jossey-Bass.Ins. (415) 433-1767.

Lewis J.D., Weigert A. (1985). Trust as Social Reality. The university of Carolina Press.

London, B., Downey, G., Bonica, C., & Paltin, I. (2007). Social causes and consequences of rejection sensitivity. *Journal of Research on Adolescence*, 17(3), 481-506.

McAllister D.J., Lewicki R. & Chaturvedi S. (2006). Trust in Developing relationships: From Theory to Measurement. Academy of Management Best Conference Paper CM: G1.

Mikulincer M., Shaver P.R. (2007). Attachment Styles in adulthood: Structure, Dynamics, and Change. The Guilford Press. ISBN-13: 978-1-59385-457-7 ISBN-10: 1-59385-457-9.

Purdie, V., & Downey, G. (2000). Rejection sensitivity and adolescent girls' vulnerability to relationship-centered difficulties. *Child Maltreatment*, 5(4), 338-349.

Rempel J.K., Holmes J.G. & Zanna M.P. (1985). Trust in Close Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 49, No 1, 95-112.

Rempel J.K., Holmes J.G. (1985). Trust in Close Relationships. <https://www.researchgate.net/publication/232565690>. DOI: 10.1037//0022-3514.49.1.95

Rosenbach, C., & Renneberg, B. (2011). Rejected, Excluded, Ignored: The Perception of Social Rejection and Mental Disorders - A Review. *Verhaltenstherapie*, 21, 87-98.

Rosenbach C. (2013). Rejection Sensitivity Etiological aspects and psychopathological impact. Fachbereich Erziehungswissenschaft und Psychologie der Freien Universität Berlin. Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades Doktor der Philosophie.

Sapmaz F. (2011). Bilişsel Davranışçı Yaklaşım Dayalı Grupla Psikolojik Danışmanın Sosyal Anksiyete, Reddedilme Duyarlılığı ve Kişilerarası Duyarlılık Üzerine Etkisi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

Schneider I.K., Konijn E.A. Righetti F. & Rusbult C.E. (2011). A healthy dose of trust: The relationship between interpersonal trust and health. Printed in the United States of America. *Personal Relationships*, 18,668-676.

Simpson J. A. (2007). Psychological foundations of Trust. Copyright Association for Psychological Science. University of Minnesota. Vol 16, Number 5.

Sümer N., Güngör D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*; 14(43) 71-106.

Sümer, N. (2006). Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.

Terada, M., & Kawamoto, T. (2017). Rejection Sensitivity, Self-Efficacy, and Learning Strategy: Mediating and Moderating the Role of Basic Needs Satisfaction. *Psychology*, 8, 449-462. <https://doi.org/10.4236/psych.2017.83028>

Tops, M., Riese, H. t., Oldehinkel, A. J., Rijdsdijke, F. h. V., & Ormel, J. (2008). Rejection sensitivity relates to hypocortisolism and depressed mood state in young women. *Psychoneuroendocrinology*, 33(5), 551-559.

Tüzün O., Sayar K. (2006). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam*; 19(1):24-39

Yıldızhan E. (2017). Bağlanma Teorisi ve Bağlanma Bozukluklarına Genel Bir Bakış. *Anadolu Kliniği*; Cilt 22, Sayı 1.

EKLER

EK-1.SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Adı, Soyadı:.....

Tarih:.../.../....

1)Yaşınız:.....

2)Cinsiyetiniz: a)Kadın b)Erkek

3) Bölümünüz:....

EK.2-İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

Ölçek maddeleri:

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç

Beni kısmen

Tamamıyla

tanımlamıyor

tanımlıyor

beni tanımlıyor

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem.
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.
4. Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.
5. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.
6. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.

7. İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.
8. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.
9. Yalnız kalmaktan korkarım.
10. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.
11. Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.
12. Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.
13. Başkalarının bana çok yaklaşması beni endişelendirir.
14. Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.
15. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahattım.
16. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.
17. İhtiyacınız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzumu bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.
20. Birisi bana çok fazla yaklaştığında rahatsızlık duyarım.
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.
22. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.
23. Terk edilmekten korkarım.
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.
30. Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.

EK.3-REDDEDİLME DUYARLILIĞI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki her bir madde genelde üniversite öğrencilerinin bazen diğer kişilerden talep ettiği şeyleri tanımlamaktadır. Lütfen, her bir durumda/koşulda bulunduğunuzu düşünün ve cevaplarınızı ona göre verin. Her bir soruda, sizin için uygun olan numarayı daire içine alarak işaretlemeleri yapınız.

- Maddeleri değerlendirirken, karşınızdaki kişinin (örneğin, bir hocanız veya bir arkadaşınızla ilgili olan maddelerde) lütfen belirli bir kişiyi değil, **ORTALAMA BİR KİŞİYİ DÜŞÜNEREK** yanıt veriniz.
- Araştırma, **özel kişilere karşı olan tutumlarınızı** değil, **GENEL TUTUMLARINIZI** incelemektedir.

➤ **Her bir maddenin ardından gelen şu soruları yanıtlamanız beklenmektedir:**

- 1) Başkalarının size tepkisi konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**
- 2) İlgili durumda diğer kişilerin ne tür tepki verebileceğini düşünürsünüz?

1. Sınıftaki birine notlarını ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- a) Kişinin notlarını vermek isteyip istemeyebileceği ile ilgili olarak ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- b) Bu kişinin notlarını bana isteyerek vermesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

2. Romantik partnerinizden sizinle aynı eve taşınmasını istiyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizinle aynı eve taşınmayı isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin benimle aynı eve taşınmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

3. Yurtdışı gezisine gitmek için ebeveynlerinizden destek istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin size yardımcı olmayı isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Onların (Ebeveynlerimin) bana yardım etmek için istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

4. Yeni tanıştığınız birine çıkma teklif ediyorsunuz.

a) Kişinin sizinle çıkmak isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) O kişinin benimle çıkmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

5. Romantik partneriniz bütün arkadaşlarla birlikte dışarı çıkmayı planlıyor, ancak siz geceyi sadece partnerinizle geçirmek istiyorsunuz, ve bunu ona söylediniz.

a) Romantik partnerinizin bu isteğini kabul edip etmeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin bu isteğini kabul etmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

6. Günlük harcamalarınızı karşılamak için ebeveynlerinizden harçlığınızı arttırmalarını istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğini kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin yardımcı olmaya istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

7. Derste yeni tanıştığınız birine birlikte kahve içmeyi teklif ediyorsunuz.

a) Kişinin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Diğer kişinin benimle gelmeyi istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

8. Yakın bir arkadaşınıza onu ciddi şekilde üzecek bir şey söyledikten ya da yaptıktan sonra, yaklaşıyor ve konuşmak istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu durumda sizinle konuşmak isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Hemen benimle konuşup sorunlarımızı çözmek istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

9. Dersten sonra hocanıza anlamadığınız bir konuda soru yöneltip size fazladan zaman ayırıp ayıramayacağını soruyorsunuz.

a) Hocanızın size yardım etmeyi isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Hocamın bana yardımcı olmak için istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

10. Okulunuzu bitirdikten sonraki yıllarda ailenizden para istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin size para vermeyi isteyip istemeyebilecekleri konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin para talebimi kabul etmek konusunda istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

11. Okul tatilinde bir arkadaşınıza birlikte tatile gitmeyi teklif ediyorsunuz.

a) Arkadaşınızın sizinle tatile gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Teklifimin memnuniyetle kabul edilmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

12. Çok kırıncı bir tartışmadan sonra romantik partnerinize telefon ediyor ve onu görmek istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi görmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin de beni görmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

13. Arkadaşınıza ondan bir şeyini ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

a) Arkadaşınızın size istediğiniz şeyi verip vermeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın istediğim şeyi ödünç vermeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

14. Ebeveynlerinizden sizin için önemli ancak onlar için sıkıcı ve gelmesi zahmetli olabilecek bir etkinliğe sizinle beraber gelmelerini istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin benimle gelmeyi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

15. Bir arkadaşınızdan size ciddi bir yardımda bulunmasını istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu yardımı yapmak isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın bu yardım isteğimi kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

16. Romantik partnerinize sizi gerçekten sevip sevmediğini soruyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi gerçekten sevdiğini söyleyip söylemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin beni gerçekten çok sevdiğini söylemeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

17. Bir partiye gidiyorsunuz ve odanın diğer köşesinde birini fark ediyorsunuz, sonra ona beraber dans etmeyi teklif ediyorsunuz.
- a) Dans etmeyi teklif ettiğiniz kişinin teklifinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- b) Dans etmeyi teklif ettiğim kişinin bu teklifimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

18. Ailenizle tanıştırmak üzere romantik partnerinizden sizinle eve gelmesini istiyorsunuz.
- a) Romantik partnerinizin ailenizle tanışmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- b) Romantik partnerimin ailemle buluşmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

19. Başka bir şehirde yaşayan bir arkadaşınıza evinde 10 gün kalmak istediğinizi söylüyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın evinde kalma isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

20. Yeni tanıştığınız bir hemcinsinize birlikte bir şeyler yapmayı öneriyorsunuz.

a) Bu kişinin önerinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın benimle dışarı çıkmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

21. Romantik partnerinizden sizi ailesiyle tanıştırmasını istiyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi ailesiyle tanıştırmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

22. Evde arkadaşlarınızla parti yapmak için anne ve babanızın akşam için başka bir yere gitmelerini istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin bu isteğimi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

23. Ebeveynlerinize romantik partnerinizle tatile gitmek istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin romantik partnerimle tatile çıkmamı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

24. Ebeveynlerinize mezuniyetten sonra onlardan farklı bir şehirde yaşamak istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin kararımı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

25. Çok iyi yemek yapan bir akrabanızdan (hala, teyze, vb.) çok iyi yaptığı bir yemeği sizin için özel olarak yapmasını istiyorsunuz.

a) Akrabanızın sizin için özel olarak yemek yapmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Akrabamın bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

26. Sınavdan bir gün önce sizinle aynı sınava girecek olan bir arkadaşınızdan anlamadığınız konuları size anlatmasını istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın beni çalıştırmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

Ek.4-İLİŞKİLERDE GÜVEN ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerin her birinin size ne derece uyduğunu, yanındaki kutucuklarda yer alan “1= Bana Hiç Uygun Değil” ile “5= Bana Tamamen Uygun” arasındaki rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz.

(1) Bana Hiç Uygun Değil (2) Bana Uygun Değil (3) Bana Biraz Uygun (4) Bana Oldukça Uygun (5) Bana Tamamen Uygun

1	Sıkıntılı dönemlerde bana destek olabilecek insanlar var.	1	2	3	4	5
2	Güvenebileceğim arkadaşlarım var.	1	2	3	4	5
3	Hayatımda değer verdiğim insanlar var.	1	2	3	4	5
4	Sıkıntılı durumlarda derdimi paylaşabileceğim birini bulmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
5	Çevremde beni önemseyen insanlar var.	1	2	3	4	5
6	Çevremdekiler bana sırlarını anlatabileceklerini bilirler.	1	2	3	4	5
7	Olduğum gibi görünürüm ve olduğum kişi gibi yaşamımı sürdürürüm.	1	2	3	4	5
8	Dürüst bir insanım.	1	2	3	4	5
9	Çevremdekilere içten ve samimi davranırım.	1	2	3	4	5
10	Çevremdeki insanlar bana güvenir.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Gizem İLHAN

Doğum Yeri /Tarihi: Bakırköy / 26.07.1994

Adres: Gaziosmanpaşa/İstanbul

Telefon: 0 531 2476202

E-mail: gzmilhn@gmail.com

Medeni Hali : Bekar

B sınıfı Sürücü Belgesi: 2014

Eğitim Durumu

2017-2018 T.C. Üsküdar Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü- Klinik

Psikoloji(Tezli)

2012-2017 FMV Işık Üniversitesi-Psikoloji

İş Tecrübesi

2018 ocak- halen-Üsküdar Üniversitesi- ÜSBDT Araştırma Asistanı

2018 nisan- NP Beyin Hastanesi- Klinik Psikolog (Stajyer) (15 gün)

2017 ağustos- halen-Dört Mevsim Psikolojik Danışmanlık- Psikolog

Yabancı Dil

İngilizce (İleri Düzey)